

Kainuun maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelman seurantaraportti 2022–2023

Kainuun maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelman seurantaraportti

Kainuun liitto
Kauppakatu 1
87100 Kajaani
7.6.2024

Kannen kuva: LUMI data center & Renforsin Ranta, Mikael Kanerva CSC
Takakannen kuva: Hossan kansallispuisto, Tuomo Tahvanainen

Kainuun maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelman seurantaraportti 2022–2023	1
Tilannekuvan keskeisimmät nostot	6
Maakuntaohjelman toimeenpanon seuranta	7
Aluekehittämisen rahoitus	8
Kehittämisen painopisteiden tavoitteiden seuranta	16
1) Elinkeinot, osaaminen ja digitaalinen siirtymä	16
2) Hyvinvointi ja työllisyys	21
3) Vihreä ja oikeudenmukainen siirtymä	25
4) Saavutettavuus, aluerakenne ja monipaikkaisuus	27
Johtopäätökset	32
Lähdeluettelo	33

Tilannekuvan keskeisimmät nostot

Kainuun aluekehityksen

onnistumisia

- ✓ Muuttovoittoa 3 vuotta peräkkäin
- ✓ Maahanmuutto kasvanut
- ✓ Aluetalouden ja kärkitoimialojen vahvaa kasvua vuodesta 2015 saakka:
 - ✓ BKT/as
 - ✓ Arvonlisäys
 - ✓ Yritysten määrä
 - ✓ Yritysten liikevaihto ja yritysten työpaikat
 - ✓ Vienti
- ✓ Työllisyysaste noussut
- ✓ Työttömien määrä laskenut
- ✓ Uusia avoimia työpaikkoja ollut tarjolla runsaasti.
- ✓ Uudet koulutusavaukset
- ✓ Investointeja kaikille kärkitoimialoille
- ✓ KV lentoyhteys 2025

haasteita

- Väestön väheneminen, nuorten naisten vähyys ja poismuutto
- Vanheneva väestö (kuolleisuus 3x syntyvyyteen nähden), paheneva huoltosuhde erit. Kehys-Kainuussa
- Hyvinvointierot, sairastavuus ja työikäiset eläkeläiset
- Työvoiman määrä vähenee, eläköitymisiä runsaasti
- Osaavan työvoiman saatavuus ja kohtaanto-ongelma
- Yritysten rekrytointiongelmat
- Saavutettavuus (erityisesti lentoliikenne)
- Uusien investointien saaminen
- Itä-ajan tilanne

Kainuussa on koettu useita onnistumisia aluekehittämisen eri osa-alueilla, mutta monet tutut kehittämisen haasteet vaativat yhä lisäpanostuksia. Kainuussa ollaan onnistunut kääntämään vuosia kestänyt muuttotappio muuttovoitoksi ja muuttovoittoa on saatu jo kolme vuotta peräkkäin. Muuttovoitto tulee ennen kaikkea kasvaneesta maahanmuutosta. Väestörakenteen takia väkiluku kuitenkin laskee. Myös nuorten naisten määrä on entisestään vähentynyt. Väestön hyvinvointi ja sairauksien omaehtoinen ennaltaehkäisy vaatii erityistä huomiota kaikissa ikäluokissa sekä osaavan työvoiman saatavuuden kannalta että terveystalouden saatavuuden ja saavutettavuuden haasteiden kannalta.

Haasteellisista ajoista huolimatta Kainuun aluetalous on kasvanut Kainuun kärkitoimialojen vetämänä lähes 10 vuotta, mutta kasvua on tapahtunut koko taloudessa laajemminkin. Bruttokansantuote asukasta kohden on kasvanut vuosi vuodelta, ja talous on kasvanut maakunnista koviten Kainuussa ajanjaksolla 2015–2022. Yrityskanta on jatkanut kasvuaan kuten myös yritysten liikevaihto ja työpaikkamäärät. Viennin määrä on noussut kohisten. Silti Kainuu tarvitsee kipeästi lisää vientiä harjoittavia ja kasvuhaluista yrityksiä.

Työllisyysaste on noussut koko maata paremmin. Työttömiä työnhakijoita on erittäin vähän avoimena olevia työpaikkoja kohden ja rekrytointiongelmat eivät ole laskeneet. Kainuuseen on saatu uusia koulutuksia, jotka osaltaan voivat helpottaa työvoimapulaa ja lisäävät alueen vetovoimaa.

Kainuuseen on tullut tai on tulossa isoja investointeja kaikille kärkitoimialoille, mutta moni iso hanke odottaa vielä rahoitusta. Työvoiman saatavuus, saavutettavuus ja puutteellinen infra eivät saa jäädä investointien kompastuskiviksi.

Kehittämispäätöksiä vaativat kohteet seurantamittareiden valossa:

- Kasvuhaluista vientiin tähtäävät yritykset
- TKI
- KV matkailu
- Nuoret naiset
- Hyvinvointi, työssäjaksaminen
- Osaava työvoima (koulutus & väestö)
- Saavutettavuus
- Infra
- Investointien varmistaminen

Maakuntaohjelman toimeenpanon seuranta

Kainuun nykyinen maakuntaohjelma on laadittu vuosille 2022–2025 ja ohjelman toimeenpanosuunnitelma (TOPSU) vuosille 2022 ja 2023. TOPSU laaditaan kahdeksi vuodeksi kerrallaan ja tarkistetaan sekä tarvittaessa muutetaan vuosittain. TOPSU:lla ohjataan Kainuun maakuntaohjelman toimeenpanoa ja sen tulee olla maakunnan yhteistyöryhmän (MYR) hyväksymä.

Kainuun maakuntaohjelman toteutussuunnitelman toimintalinjat ovat

- 1) elinkeinot, osaaminen ja digitaalinen siirtymä
- 2) hyvinvointi ja työllisyys
- 3) vihreä ja oikeudenmukainen siirtymä sekä
- 4) saavutettavuus, aluerakenne ja monipaikkaisuus

TOPSUn seurantaraportissa tarkastellaan TOPSUn rahoituksen kohdentumista, toimintalinjojen tavoitteiden toteutumista sekä maakunnan toteutunutta kehitystä.

Tämä TOPSUn seurantaraportti koskee rahoituksen osalta vain pieneltä osin vuotta 2022. Tarkemmassa tarkastelussa on ohjelmien toteutuminen vuodesta 2023 keväälle 2024, jolloin uuden ohjelmakauden rahoitusohjelmat EU:n alue- ja rakennepolitiikka -ohjelma eli Uudistuva ja osaava Suomi 2021-2027 sekä EU:n yhteinen maaseutupolitiikka -ohjelma, CAP27, saatiin käynnistettyä. Rahoitusten jakautumista tarkastellaan KAINUU-ohjelman 2022-2025 toimintalinjoittain, teemoittain ja toimialoittain.

Aluekehittämisen rahoitus

Vuodet 2023-20223 EU:n ohjelmakausien ja ohjelmien vaihtumisvyyhykettä

Vuodet 2022-2023 ajoittuvat EU-ohjelmakausien ja -ohjelmien saumakohtaan; vanhojen ohjelmien kautta jaettiin saatua lisärahoitusta ja uudet ohjelmat pääsivät käynnistymään vasta vuoden 2023 puolella.

Alue- ja rakennepolitiikan ohjelmakauden 2014-2020 Kestävää kasvua -ohjelman varoista sekä siihen saaduista REACT-EU lisäresursseista Kainuun liitto teki vuoden 2022 aikana rahoituspäätöksiä (EU+valtio) noin 2,5 milj. euron edestä. Tuki kohdentui pääasiassa tutkimus- ja innovaatiotoiminnan kehittämiseen sekä yritystoiminnan vahvistamiseen digitalisaation keinoin, joukossa myös yksi iso matkailun mahdollisuuksia parantava Vuokatin itärinteen infranhanke.

Pohjois-Pohjanmaan ELY teki EAKR-yritystukipäätöksiä 2022 vajaan miljoonan edestä yrittäjyyden edistämiseen ja maakunnan kärkitoimialojen yritysten tukemiseen. Pohjois-Pohjanmaan ELY teki lisärahoituksesta ESR-tukipäätöksiä noin 2,7 milj. euron verran. Loppukaudella keskityttiin yritysten ja yrittäjien muutoskyvykkyyden parantamiseen ja osaamisen kehittämiseen. Hanketoiminnalla parannettiin laajasti yritysten ja julkisen sektorin toimijoiden digitaalisia taitoja, tuettiin organisaatioita uusien työkalujen käyttöönotossa sekä edistettiin palvelujen viemistä digitaaliseen muotoon. Työllisyyden vahvistaminen ja osaavan työvoiman saannin turvaaminen olivat keskeisiä kehittämisen teemoja työelämä laadun ohella.

Vuonna 2022 Euroopan komissio jähdytti Venäjän kanssa toteutettavien CBC-ohjelmien rahoitussopimukset Venäjän Ukraina tekemän hyökkäyksen vuoksi. CBC-ohjelmien toimeenpano Venäjän kanssa keskeytettiin, ml. Karelia CBC-ohjelma, jossa Kainuu oli aktiivisesti mukana. Lisäksi uusien, ohjelmakaudelle 2021-2027 valmisteltujen Venäjän kanssa toteutettavien Interreg NEXT-ohjelmien valmistelu keskeytettiin.

Venäjään kytkeytyvien kauden 2021-2027 ohjelmille tarkoitettua EAKR- rahoitusta siirrettiin Interreg Aurora- ja Interreg Central Baltic -ohjelmiin. Karelia CBC-ohjelma-alueen maakunnista Kainuu ja Pohjois-Karjala siirrettiin osaksi Interreg Aurora -ohjelmaa Euroopan komission hyväksyessä ohjelma-alueen laajentamisen ja rahoituksen siirron joulukuussa 2023. Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) rahoitus Interreg Aurora-ohjelmalle kasvoi siten noin 25 miljoonalla eurolla.

Vuosina 2022-2023 kansallista Alueiden kestävän kasvun ja elinvoiman tukeminen (AKKE) sekä Alueellisten innovaatioiden ja kokeilujen käynnistämisen (AIKO) määrärahoja Kainuun liitolla oli käytettävissään yhteensä 2,2 milj. euroa. AKKE -tuki käytettiin maakunnan omaehtoiseen kehittämiseen, valtion ja maakunnan välisen sopimuksellisuuden edistämiseen, yhteisesti sovittuihin kärkeihin valtion ja maakunnan yhteistyöasiakirjojen mukaisesti kuten kansainväliseen rekrytointi- ja koulutusmallin kehittämiseen, alueen saavutettavuuden parantamiseen (lentoliikenneyhteydet) ja sekä kärkitoimialojen kehitystä edistäviin pilotteihin sekä selvityksiin. Osa AKKE-rahasta käytettiin alueellisen TKI-toiminnan sekä tutkimus- ja yritysyritysten kehittämiseen. Myös AIKO-tuki käytettiin alueen muutoskestävyyttä vahvistaviin, elinkeinojen uudistamiseen ja maakuntaohjelman toimeenpanoa edistäviin hankkeisiin tai selvityksiin, kuten metsien käytön muutoksesta johtuvien aluetaloudsvaikutusten arviointiin. Tämän lisäksi Kainuu sai valtuudet kohdentaa 0,48 milj. euroa itäisen Suomen elinvoiman tukemiseen. Tuki käytettiin kolmen yhteishankkeen rahoittamiseen.

Kainuun hyvinvointialue (HVA) sai EU:n elpymisrahaston eli RRF (Recovery and Resilience Fund) -tuesta Kestävä Kainuu -hankekokonaisuuden II-vaiheen toteuttamiseen. Tuki on kokonaisuudessaan 6,4 milj. euroa (100 % EU-tukea) ja se on tarkoitettu erityisesti edistämään hoitotakuun toteutumista ja purkamaan koronavirustilanteen aiheuttamaa palveluvelkaa, mutta myös ennaltaehkäisyyn vahvistamiseen ja terveysongelmien varhaisen tunnistamisen kehittämiseen sekä hyvinvointialueen työkyvyn, tuottavuuden ja työhyvinvoinnin kehittämiseen. Reilu 1,3 euroa ollaan kohdentamassa sosiaali- ja terveydenhuollon digitaalisuuden innovaatioihin ja hyvinvointialueen digitaalisten palvelujen kehittämiseen sekä niiden

käyttöönoton tehostamiseen. Tuetuilla hankkeilla on toteutusaikaa vuoden 2026 elokuulle saakka.

Uudet ohjelmat vihdoinkin käyntiin ja tuella toteuttamaan KAINUU-ohjelmaa 2022-2025

Monet yhtäaikaiset uudistukset ja muutokset ohjelmissa, erilaiset kustannusmallit ja hankerakenteet käytäntöineen monimutkaistivat ohjeistusta ja viivästyttivät tietojärjestelmien valmistumista ja viivästyttäneet sitä kautta uuden ohjelmakauden 2021-2027 ohjelmien aloittamista ja hankerahoituksen päätöksentekoa.

Vanhan EU- ohjelmakausi saatiin päätökseen viimeistenkin React-EU-hankkeiden päättymiseen vuoden 2023 lopussa. Sen päättymisen rinnalla uusi EU:n Alue- ja rakennepolitiikan ohjelma, Uudistuva ja osaava Suomi -ohjelma 2021-2027, saatiin hakuineen avattua. Maaseuturahaston rahoituksessa vuosi 2022 oli siirtymäkaudesta, jolloin Kainuun ELY-keskus ja Leader -toimintaryhmät tekivät tukipäätöksiä mm. saadusta EU:n elpymisrahasta. CAP27-ohjelman (EU:n yhteinen maaseutupolitiikka -ohjelma) tuen myöntäminen käynnistyi vuoden 2023 alusta.

Uudella ohjelmakaudella vihreä ja oikeudenmukainen siirtymä, ilmastonmuutokseen sopeutuminen, kiertotalous, osaavan työvoiman varmistaminen, digitalisaation ja uusien teknologioiden käyttöönotto ovat keskeisiä teemoja kaikissa ohjelmissa, myös kansainvälisissä ohjelmissa. Toimintaympäristön kehittäminen, liikenneyhteyksien parantaminen ja niiden avulla uusien investointien saaminen ovat tärkeimpiä kehittämisen kohteita myös Kainuussa. Maakuntaohjelman tavoitteet ja sen sisältämät maakunnan älykkään erikoistumisen teemat ovat keskeisiä kehittämistoimintaa ja hankerahoitusta ohjaavia tekijöitä.

Uudistuva ja osaava Suomi 2021-2027 ja CAP27 -ohjelmien rahoituksen taulukot ja kuvat ovat vuoden 2024 toukokuulta, jolloin molempien ohjelmien rahoitustoiminta on saatu alkuviiheen jälkeen viimein hyvään vauhtiin. Rahoituspäätöksiä uuteen ohjelmaan on jo myös vuodelta 2022.

AURA-ohjelmassa Kainuun rahoitusvaltuutta on 108 milj. euroa, InvestIn osuuden kanssa 111,8 milj. euroa. Jaosta Kainuun liiton ja POP-ELY:n kesken sovitaan tarvittaessa, yleensä vuosittain. ESR+ rahoitusta myöntää vain ELY. Uutena osiona AURA-ohjelmaan tuli Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto, jonka käytön kohdentamista varten laadittiin erikseen Kainuussakin oma alueellinen suunnitelmansa. Rahaston tuen käytön päätarkoitus on energiaturpeen käytöstä luopuminen ja siitä aiheutuvien haittojen kompensointi. Käytännössä rahaston tuella keskitytään alueen elinkeinoelämän kehittämiseen, työikäisten työllisyyden ja työllistymismahdollisuuksien parantamiseen.

CAP27 -ohjelmassa EU+valtio tukea on vv. 2023-2027 myönnettävissä yhteensä n. 17-20 milj. euroa. Valtuus on sekä hanke- ja yritystukiin tarkoitettu ja Kainuun maaseudun kehittämisohjelman tavoitteena on käyttää vähintään puolet siitä yritystukiin. Leader -ryhmien tuet tulevat tämän lisäksi. Oulujärvi Leaderin EU:n ja valtion rahoitus vuosina 2023 – 2027 on yhteensä reilu 3 milj. euroa, samoin Elävä Kainuun Leaderin paikallista kehittämisstrategiaa toteuttavaan hanketoimintaan varattu reilu 3 milj. euroa.

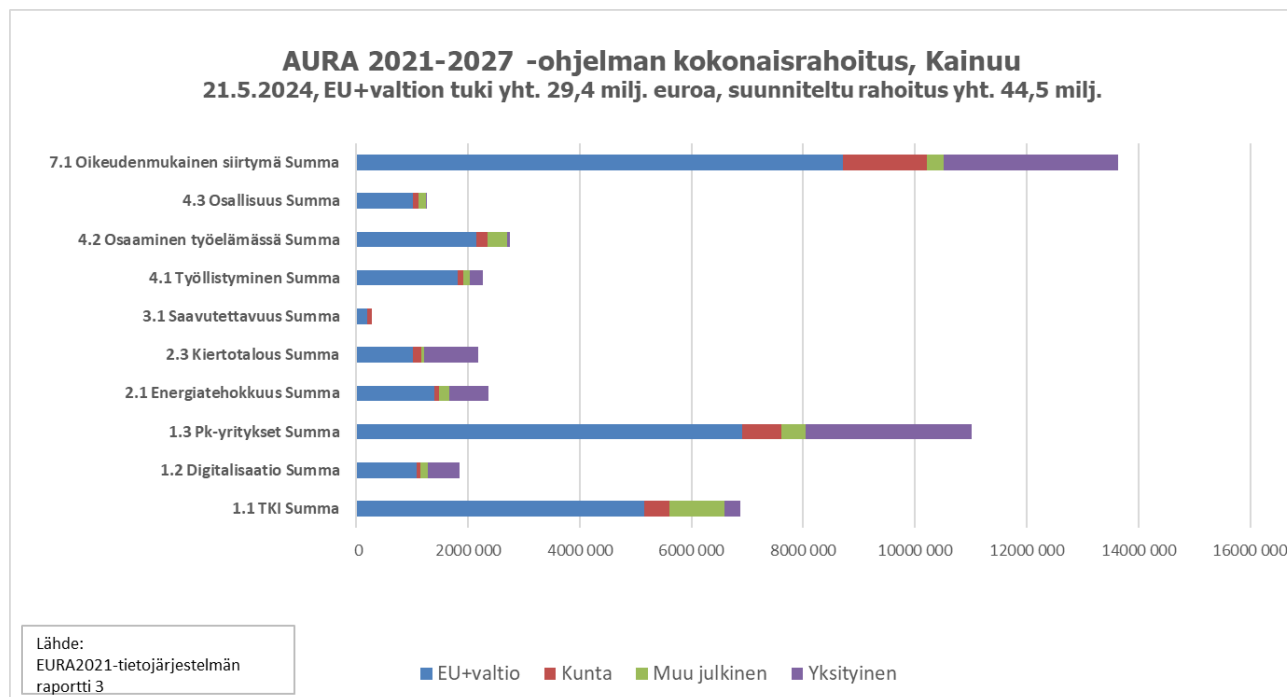
Eniten EU-tukea hankkeiden toteuttamiseen Kainuussa on haettavissa AURA-ohjelmasta. Tukipäätöksiä oli tehty 148 (tukipäätös tehdään jokaiselle osatoteutukselle erikseen) 21.5.2024 mennessä. Koko ohjelmasta oli sidottu 21.5.2024 mennessä reilu 27 %. Maakuntaan osoitetusta JTF-tuesta sidottua oli jo yli puolet. Kainuulaisia toimijoita on mukana myös yli maakunnallisissa hankkeissa, sekä EAKR että ESR+ rahoituksella. Yhteishankkeisiin tehtyjä tukipäätöksiä oli 14 ja tukea niihin osallistuville toimijoille oli kohdennettu Kainuun myöntövaltuuksista yhteensä n. 2 milj. euron verran.

Tauluko 1. AURA-ohjelman eteneminen Kainuussa, 2022-2024 hyväksytyjen hankkeiden suunniteltu rahoitus.

Tilanne 21.5.2024									
Erityistavoite	TL/Et	Hanke- ja tuki-päästösten lkm	Rahasto	Kainuun kehys (EU+valtio) yht. €	Suunniteltu EU- ja valtion rahoitus, €	Suunniteltu kuntarahoitus, €	Suunniteltu yksityinen rahoitus, €	SUUNNITELTU RAHOITUS YHTEENSÄ, €	Toteuma %, Kainuun kehyksestä
TKI	1.1	30	EAKR		5 151 242	456 408	290 483	6 879 939	
Digitalisaatio	1.2	10	EAKR		1 074 340	72 000	573 015	1 854 089	
Pk-yritykset	1.3	40	EAKR		6 903 592	698 331	2 970 651	11 011 430	
Innovatiivinen Suomi	TL 1 yht.	80			13 129 174	1 226 739	3 834 149	19 745 458	
Energiatehokkuus	2.1	7	EAKR		1 400 747	77 000	686 742	2 356 929	
Ilmastonmuutos	2.2	0	EAKR		0	0	0	0	
Kiertotalous	2.3	4	EAKR		1 018 803	135 540	982 377	2 186 745	
Hiiilineutraali Suomi	TL 2 yht.	11			2 419 550	212 540	1 669 119	4 543 674	
Saavutettavuus	TL 3/ 3.1	1			199 475	85 490	0	284 965	
Työllistyminen	4.1	5	ESR+		1 805 035	104 317	232 140	2 256 299	
Osaaminen työelämässä	4.2	7	ESR+		2 155 190	186 537	53 500	2 744 692	
Osallisuus	4.3	4	ESR+		1 015 320	103 502	27 428	1 269 154	
Työllistävä, osaava ja osallistava Suomi	TL 4 yht.	16			4 975 545	394 356	313 068	6 270 145	
Oikeudenmukainen siirtymä	7/7.1	40	JTF		8 710 186	1 508 515	3 117 426	13 634 027	
EAKR		92		58 561 628	16 532 850	1 524 769	5 503 268	24 574 097	28,23 %
ESR+		16		34 829 676	5 958 784	394 356	313 068	6 270 145	17,11 %
JTF		40		14 781 074	8 793 202	1 508 515	3 117 426	13 634 027	59,49 %
YHTEENSÄ (ei sisällä InvestEU-osuutta)		148		108 172 378	29 433 930	3 427 640	8 933 762	44 478 269	27,21 %
Ylimaakunnallisia hankkeita, joissa Kainuu mukana, EAKR		5			784 651				
Ylimaakunnallisia hankkeita, joissa Kainuu mukana, ESR+		7			983 239				
Ylimaakunnallisia hankkeita, joissa Kainuu mukana, JTF		2			83 016				
Kainuun osuudet maakunnallisiin hankkeisiin YHT.		14			1 850 906				

Lähde: EURA2021-järjestelmän raportti 3 ja EURA2021-tietopalvelu

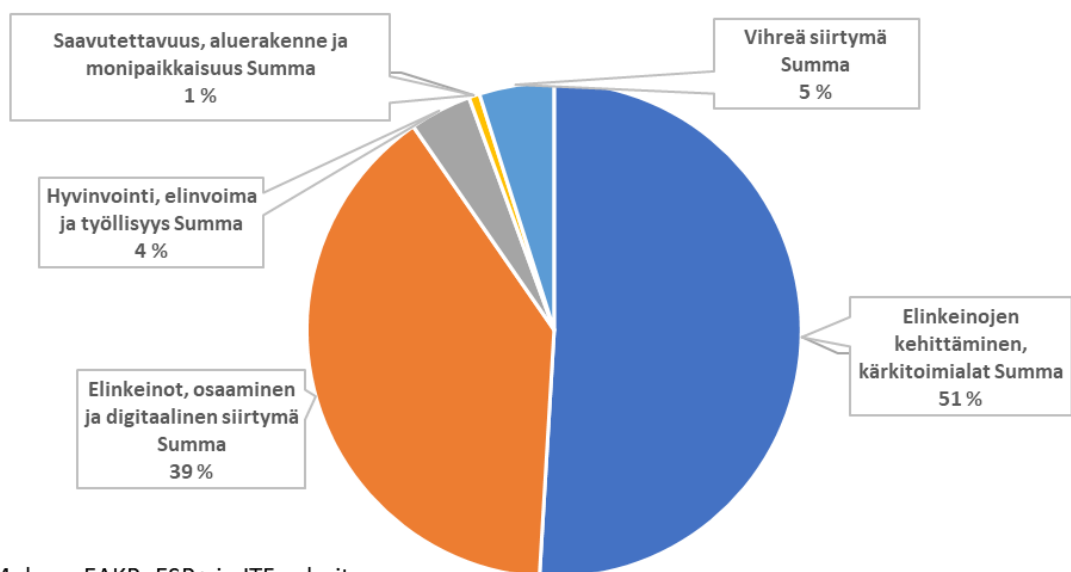
Mikäli ohjelmaa hyväksyttävät hankkeet ovat joko turpeen energiakäytöstä luopumista kompensoivia tai maakunnan elinkeinoelämää ja yritystoimintaa monipuolistavia, vihreää siirtymää toteuttavia kehittämis- tai yrityshankkeita, on ne ohjattu JTF-rahaston rahoitettaviksi. JTF-tuen käytön etupainotteisuus muuhun EAKR-tukeen on näin huomioitu.

Kuva 1. AURA-ohjelman kokonaisrahoituksen jakautuminen erityistavoitteittain.

AURA-ohjelman tukema kehittämistoiminta on hyvin elinkeinolähtöistä ja -painotteista. Puolet AURA-ohjelman tuesta on kohdennettu suoraan maakunnan kärkitoimialojen kehittämiseen, pääasiassa pk-yritysten tukemiseen. Toiseksi suurin osuus tuesta on kohdennettu elinkeinojen ja yrittäjyyden tukemiseen sekä investointeihin, koulutukseen ja osaamiseen, osaavan työvoiman saamiseen ja digitaaliseen siirtymään. JTF-hankkeet ovat jo itsessään kaikki vihreän siirtymään hankkeita ja muu vihreään siirtymään käytetty tuki on kohdentunut kiertotalouden kehittämisen hankkeisiin.

AURA-ohjelman tukipäätökset KAINUU-ohjelman toimintalinjojen mukaan, tilanne 23.5.2024

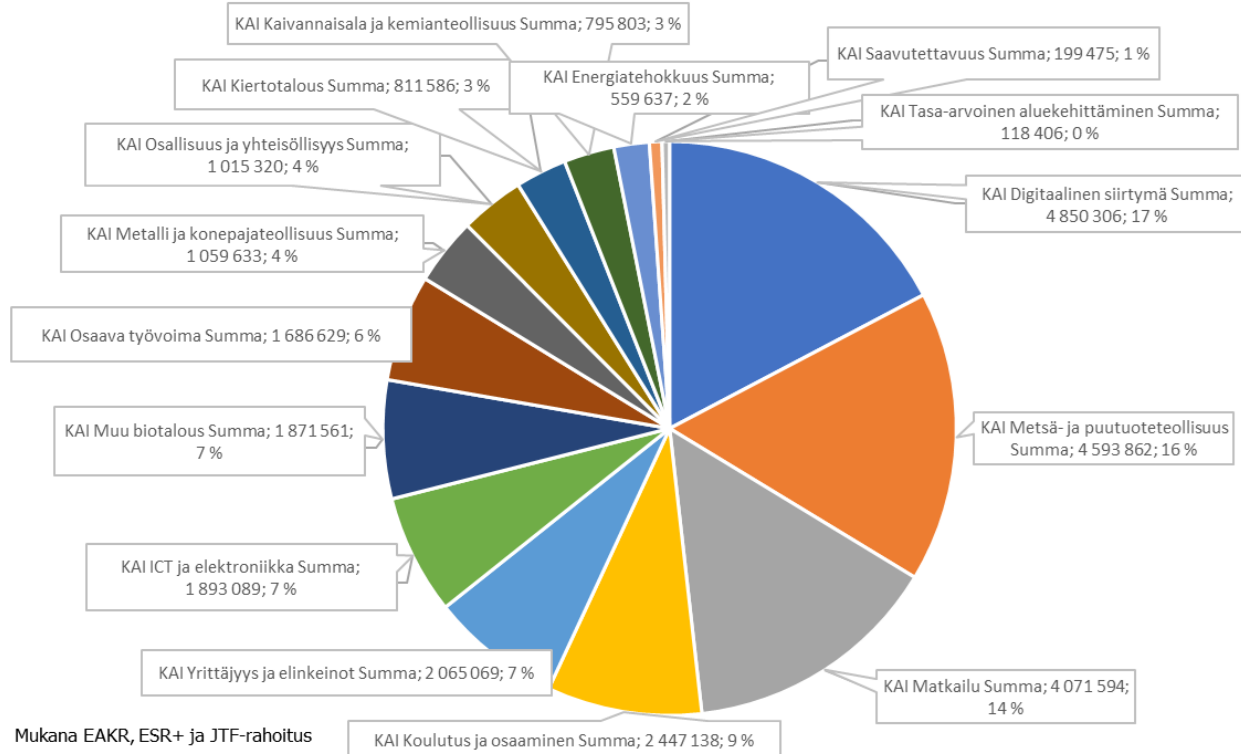

Mukana EAKR, ESR+ ja JTF-rahoitus

Kuva 2. AURA-ohjelman EU- ja valtion tuen 2023-2024 kohdistuminen KAINUU-ohjelman toimintalinjoille.

AURA-ohjelman tuella edistetään vahvasti digisiirtymää, dataekosysteemin toimintojen vahvistamista, laajentamista ja erityisesti datan hyödyntämistä sekä uusien teknologioiden käyttöönottoa eri sektoreilla kuten biotalouden- ja kiertotalouden mittaamistoiminnoissa tai urheiluvalmennuksessa.

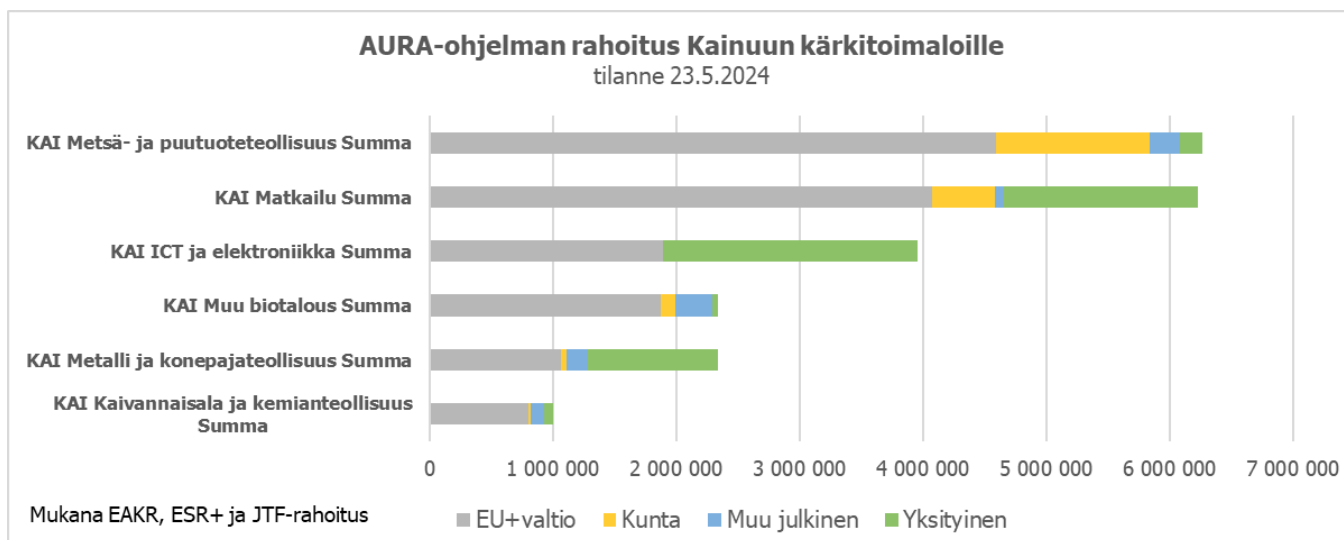
AURA-ohjelman tukipäätökset KAINUU-ohjelman luokituksen mukaan

Mukana EAKR, ESR+ ja JTF-rahoitus

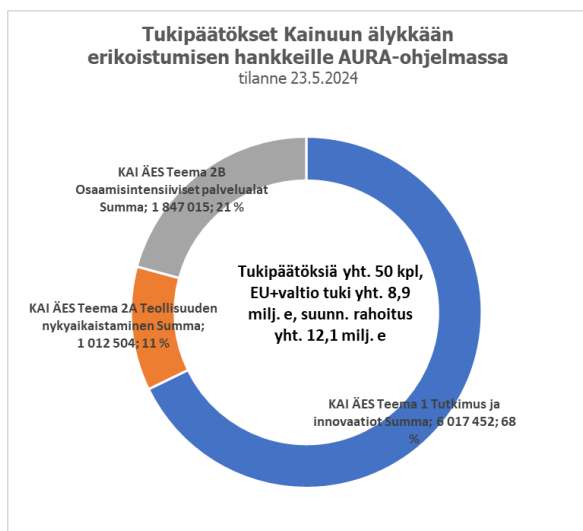
Kuva 3. AURA-ohjelman tukipäätökset Kainuussa 2022-2024 KAINUU-ohjelman mukaisiin kehittämisen teemoihin ja kärkitoimialoihin.

Kainuun kärkitoimialoista eniten tukipäätöksiä on tehty eli tukea myönnetty metsä- ja puutuotealan, matkailualan, ICT ja elektroniikka-alan sekä erilaisen biotalouden kehittämiseen.

Kuva 4. AURA-ohjelman tuen kohdistuminen Kainuun elinkeinojen kärkitoimialoille 2022-2024.

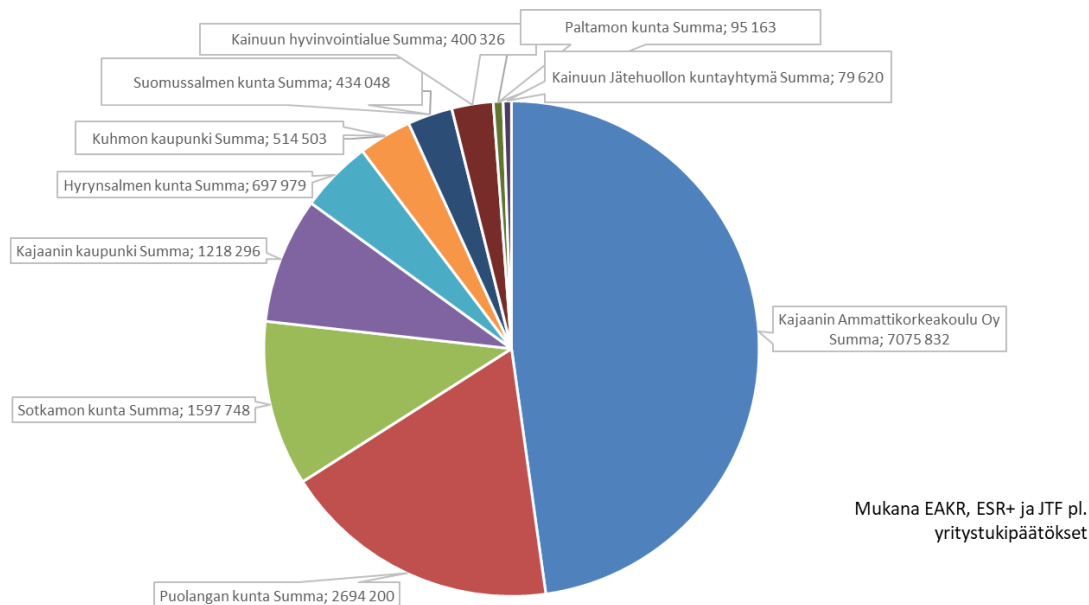
AURA-ohjelman 1 toimintalinjan 1.1 tutkimus- kehittämis- ja innovaatiotoiminnan erityistavoitteen rahoituksella halutaan tukea maakunnan älykkään erikoistumisen strategian mukaista toimintaa. Sitä toteuttaa erityisesti CEMIS-toimijat eli Oulun yliopiston, Jyväskylän yliopiston, Kajaanin ammattikorkeakoulu, VTT:n ja CSC – Tieteen tietotekniikan keskus. Toimijat muodostavat mittausteknologiaan ja dataosaamiseen erikoistuneen sopimus pohjaisen tutkimus- ja koulutuskeskuksen.

Kuva 5. AURA-ohjelman tukipäätökset Kainuun älykkään erikoistumisen mukaisille hankkeille.

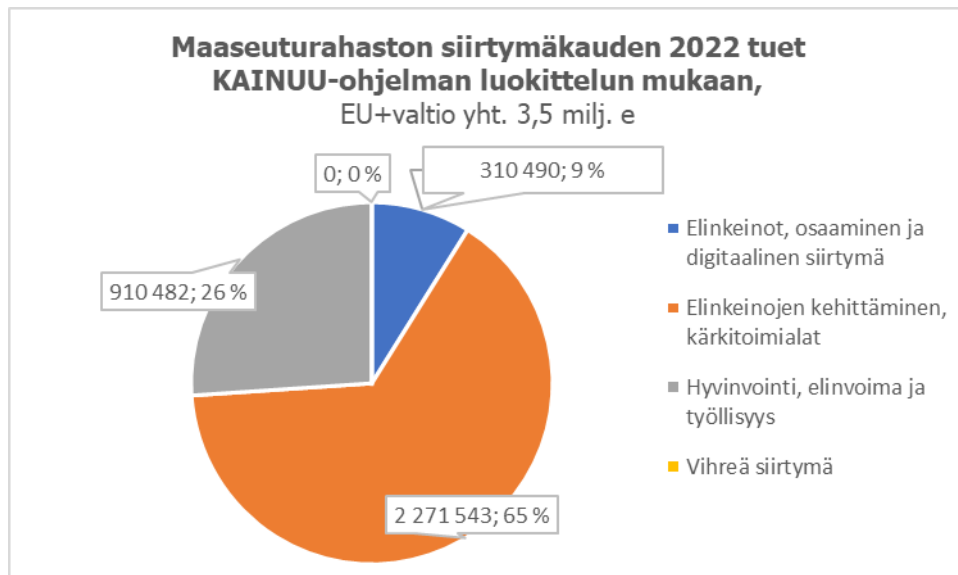
Kajaanin ammattikorkeakoulun vetämissä kehittämishankkeissa toimenpiteiden kohdealueina on useita kuntia, ja sitä kautta myös vaikutukset kohdentuvat usein koko maakuntaan. Yksittäiset kunnat ovat saaneet tukipäätöksiä erityisesti JTF-rahaston tuesta vihreän siirtymän hankkeiden toteutuksiin.

AURA -ohjelman tukipäätökset Kainuun kunnille ja kuntayhtymille ja oppilaitoksille (EU+valtio, 21.5.2024)

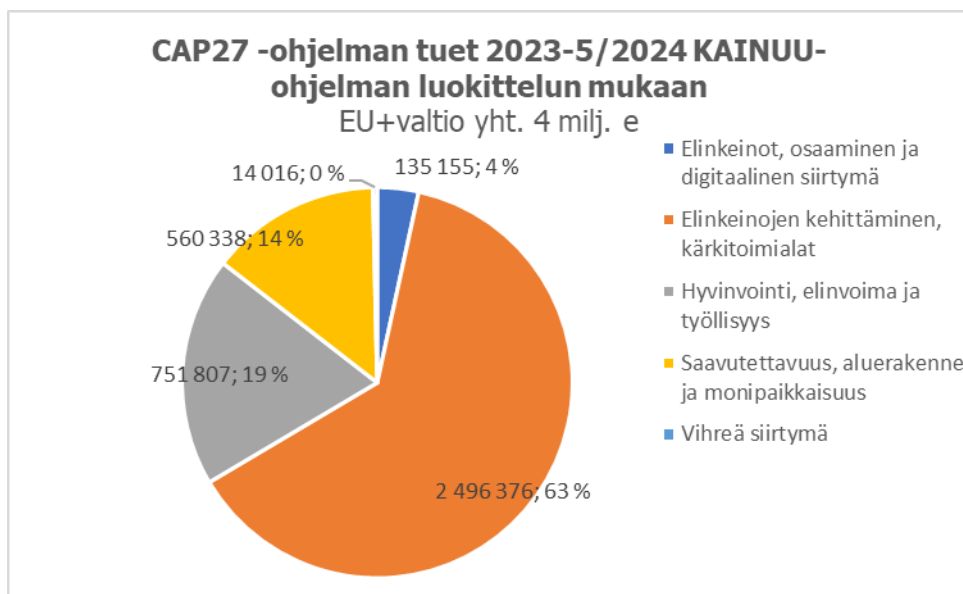

Kuva 6. AURA-ohjelman kehittämishankkeiden tuki Kainuun kunnille, kuntayhtymille ja koulutuslaitoksille 2022-2024.

Maaseuturahaston ja Leader -toimintaryhmien tuet ovat vuonna 2022 kohdentuneet suurelta osin elinkeinojen kehittämiseen ja erityisesti Kainuun kärkialoista matkailun edistämiseen.

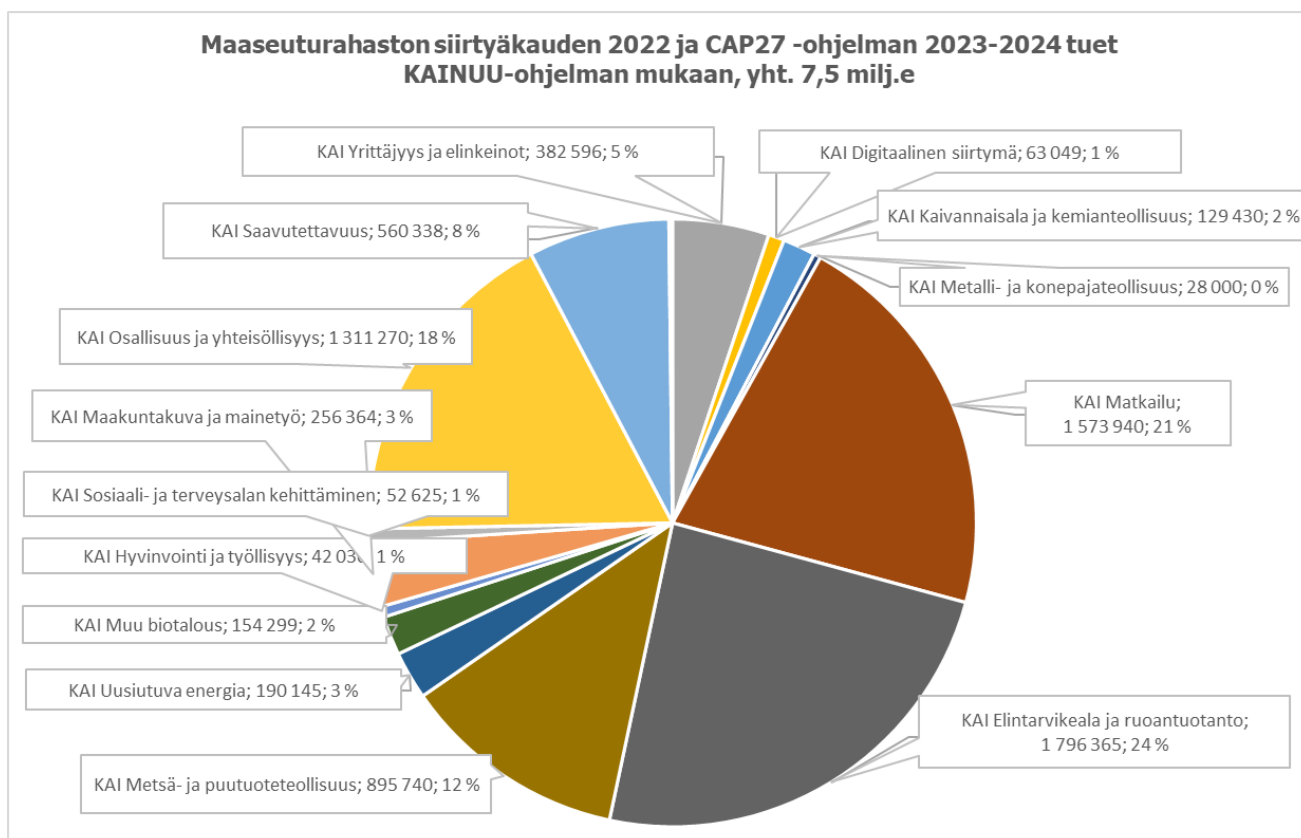

Kuva 7. Maaseuturahaston vuoden 2022 tukien kohdentuminen KAINUU-ohjelman toimintalinjoille.

Kuva 8. CAP27 -ohjelman tukien 2023-2024 kohdentuminen KAINUU-ohjelma toimintalinjoille.

Vuoden 2023 ja 2024 tuki on kohdentunut jo enemmän elintarvikealan ja ruoantuotannon sekä metsä- ja puutuoteteollisuuden tukemiseen. Matkailun tukeminen on kuitenkin edelleen keskeistä. Osallisuutta ja yhteisöllisyyttä edistävillä hankkeilla on myös iso rooli. Kuvien luvuissa on mukana rahastosta myönnetty rakennetuet, kehittämishanketuet sekä yritystuet.

Kuva 9. Kainuun maaseuturahaston siirtymäkauden (2022) ja CAP27 -ohjelman (vuoden 2023 alusta toukokuulle 2024) mukaiset tukipäätökset KAINUU-ohjelman mukaisten teemojen ja elinkeinojen kehittämiseen.

Havaintoja ja johtopäätöksiä:

- Maakunnan toimijat tuntevat KAINUU-ohjelman, sen toimintalinjat ja tavoitteet hyvin. Hankkeita on suunniteltu osuvasti asetettujen tavoitteiden ja niiden saavuttamiseksi katsottujen kehittämistoimien mukaan.
- Kainuun älykkään erikoistumisen strategia näkyy hankkeiden joukossa hyvin (TL 1, et 1.1.), mm. datan ja uusien teknologioiden hyödyntäminen mittaamisessa, liikunnassa ja urheiluvalmennuksessa,
- Kainuun rahoituksen painotukset: metsä- ja puutuoteteollisuus, matkailu, ICT ja elektroniikka, dataekosysteemin vahvistaminen, metalli- ja konepajateollisuus,
- KAMK:lla hankkeita paljon ja niiden toimet kohdentuvat laajasti maakuntaan
- Kunnat hakeneet ja saaneet hyvin rahoitusta erityisesti JTF-rahaston mahdollisuuksien innoittamina
- Digitaalista siirtymää toteutettu EU-rahoituksen avulla hyvin; dataekosysteemin rakentaminen, yritykset hyödyntämään tekoälyä ja uusia teknologioita, samoin kunnat laatineet digitiekartat, seuraavaksi siirryttävä niiden toteutukseen
- Vihreä siirtymä toteutunut JTF-ohjelman ansiosta hyvin, mutta ilmastonmuutoksen torjuminen, energiatehokkuus ja kiertotalous jääneet vähemmälle
- Huomiota ja lisäpanostusta mainityöhön, työvoiman kohtaanto-ongelmien selättämiseen, osaavan työvoiman ja KV-rekrytointiin ja kotouttamiseen, yritysten, julkisen sektorin ja palvelusektorin pito- ja vetovoimaan, työntekijöiden osaamisen ja taitojen vahvistamiseen, työelämä laatuun ja hyvinvointiin, väestön hyvinvointiin, kansalaisten digitaitojen kehittämiseen, saavutettavuuteen ja maakunnan sisäisiin matkaketjuihin, tietoliikenneyhteyksiin
- Lisää huomiota tarvitaan yritysten omistajavaihdoksiin, yritysten kannustamista kasvun tielle ja hyödyntämään TKI-mahdollisuudet ja saada onnistumaan osaavan työvoiman rekrytoinnissa
- Tarvitaan valmistautumista toteutuvien investointien houkuttaman, maakuntaan muuttavan työvoiman ja perheiden palvelutarpeen täyttämiseen sekä pitkäjänteistä työtä yritysten sekä maakunnan pitovoiman vahvistamiseen
- Teemahakuja laajempien hankekokonaisuuksien toteuttamiseen ja vahvemmin eri ohjelmien rahoituksen yhteensovittamista ja yhteistyötä alueen toimijoiden kesken hankkeiden toteuttamisessa, klustereiden kehittämistä eri toimialoilla ja kehitystyön rahoittamista

Kehittämisen painopisteiden tavoitteiden seuranta

Kainuun maakuntasuunnitelma 2040 sekä maakuntaohjelma 2022–2025 jakaantuu neljään kehittämisen painopisteeseen, joille on asetettu määrälliset mittarit ja vuoteen 2040 saakka ulottuvat tavoitteet. Kehittämisen painopisteet ovat 1) elinkeinot (ml. kärkitoimialat), osaaminen ja digitaalinen siirtymä, 2) hyvinvointi ja työllisyys, 3) vihreä ja oikeudenmukainen siirtymä sekä 4) saavutettavuus, aluerakenne ja monipaikkaisuus.

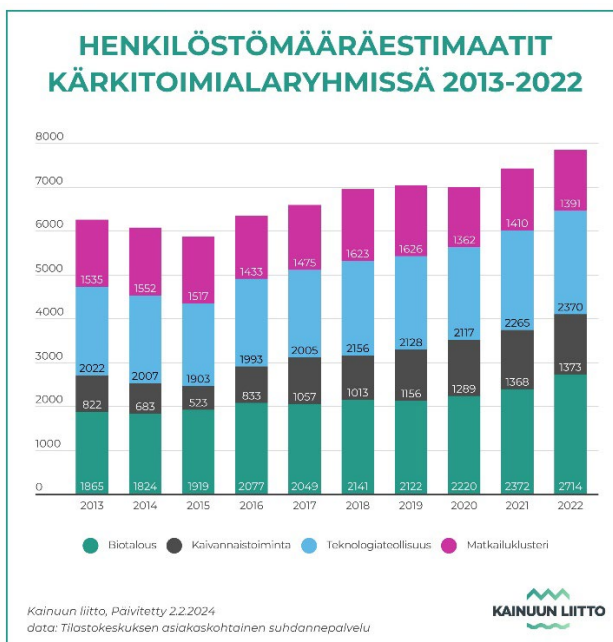
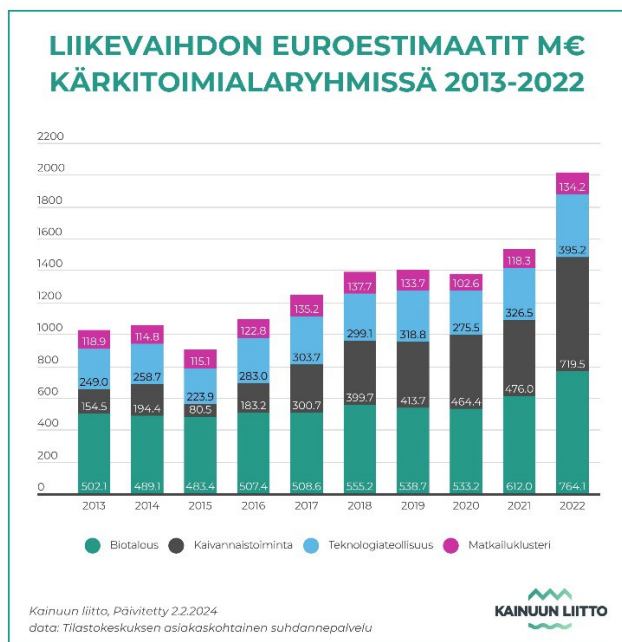
1) Elinkeinot, osaaminen ja digitaalinen siirtymä

Elinkeinot, osaaminen ja digitaalinen siirtymä kokonaisuuden toteutunutta kehitystä arvioidaan **taulukossa 2.** esitettyjen mittareiden kautta. Vasemman laidan ”liikennevalot” kuvaavat tavoitteen etenemisen suuntaa. Vihreä: kehittyä haluttuun suuntaan, keltainen: tilanne sama kuin ennen tai kehityssuuntaa ei voi yksiselitteisesti tulkita ja punainen: kehityssuunta heikentynyt.

Taulukko 2. Elinkeinot, osaaminen ja digitaalinen siirtymä painopisteen mittarit, tavoitteet ja toteutunut kehitys.

suunta	Mittari	Lähtötaso 2020	2021	2022	2023	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2040	Koko maa uusien tietojen	lähde
	BKT/asukas (€), käypiin hintoihin	34 909,2	36 134,3	..	..	35 000	42 000	45 284,6	Tilastokeskus
	Työn tuottavuus (1000 euroa/työntekijä)	77,0	sama tilastolähde ei saatavilla, mutta työn tuottavuus on kasvanut			88	126	..	..
	Vienti (milj. €)	395	520	817	721	500	800	76 319	Tulli
	Vientiyritykset (lkm.)	93	104	111	69	120	300	17 885	Tulli
	Kasvuyritykset (lkm.), väh 3 hlöä, väh. 10% kasvu	87	66	67	..	100	270	7 087	Tilastokeskus
	Tutkimus- ja kehittämistoiminnan menot (€/asukas)	389,3	357,9	381,4	..	450	1200	1 426,3	Tilastokeskus
	Kuntatalouden vuosikate (€/asukas)	222	629	502	..	500	600	623	Kuntaliitto
	Rekisteröityjen yöpymisten määrä, kotimaiset	821 623	931 442	884 844	878 909	1,2 milj.	1,4 milj.	17 milj.	Tilastokeskus
	Rekisteröityjen yöpymisten määrä, ulkomaiset	45 018	40 399	55 988	42 413	55 000	300 000	5 751 832	Tilastokeskus
	Yliopistokoulutus Kainuussa	1 pysyvä perustutkinto-koulutus-ohjelma	1 pysyvä perustutkinto-koulutus-ohjelma	1 pysyvä perustutkinto-koulutus-ohjelma	1 pysyvä perustutkinto-koulutus-ohjelma	3 pysyvää perustutkinto-koulutus-ohjelmaa	4 pysyvää perustutkinto-koulutus-ohjelmaa	..	
	Korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuus %	25,6	25,9	26,2	..	27	32	33,3	Tilastokeskus
*ennakkotieto ..puuttuva tieto									

Haasteellisista ajoista (koronan ja Venäjän hyökkäyssodan vaikutuksista) huolimatta **Kainuun aluetalous** on kasvanut yhtäjaksoisesti vuodesta 2015 saakka erityisesti Kainuun kärkitoimialojen (kaivannaistoiminta ja kemianteollisuus, matkailu, teknologiateollisuus ja biotalous) vetämänä. Kärkitoimialojen liikevaihto on kasvanut 123 prosenttia vuodesta 2015 vuoteen 2022 ja oli yhteensä yli 2 miljardia euroa vuonna 2022. Kärkitoimialojen henkilöstömäärä on kasvanut samassa ajassa 34 prosenttia lähes 7850 henkilöön (**kuva 10**).

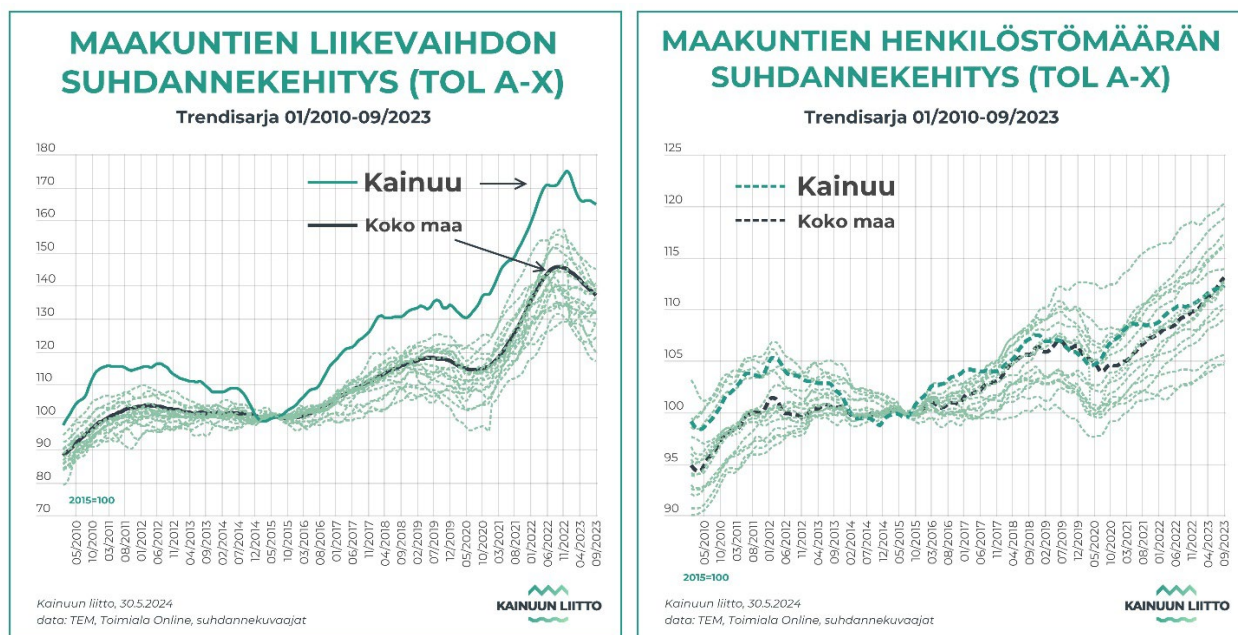

Kuva 10. Kärkitoimialaryhmien liikevaihto (vasen) ja henkilöstömääräestimaatit (oikea) vuosina 2013-2022.

Bruttokansantuote asukasta kohden on kasvanut ja vuoden 2025 tavoitetaso on saavutettu jo vuonna 2021. Koko maan tasoon on kuitenkin vielä matkaa. Työn tuottavuus on kasvanut Kainuussa. Vuosi 2022 oli vahvan kasvun vuosi, jolloin talous kasvoi maakunnista parhaiten Kainuussa (arvonlisäyksen volyymin muutos +11,3 %, **kuva 11.**). Vuosina 2015-2022 talous kasvoi eniten Kainuussa; 24 prosenttia ja liikevaihdon kasvu on ollut suurinta jo aiemminkin (**kuva 12.**) Henkilöstömäärän kehitys on koko maan keskimääräisellä tasolla.

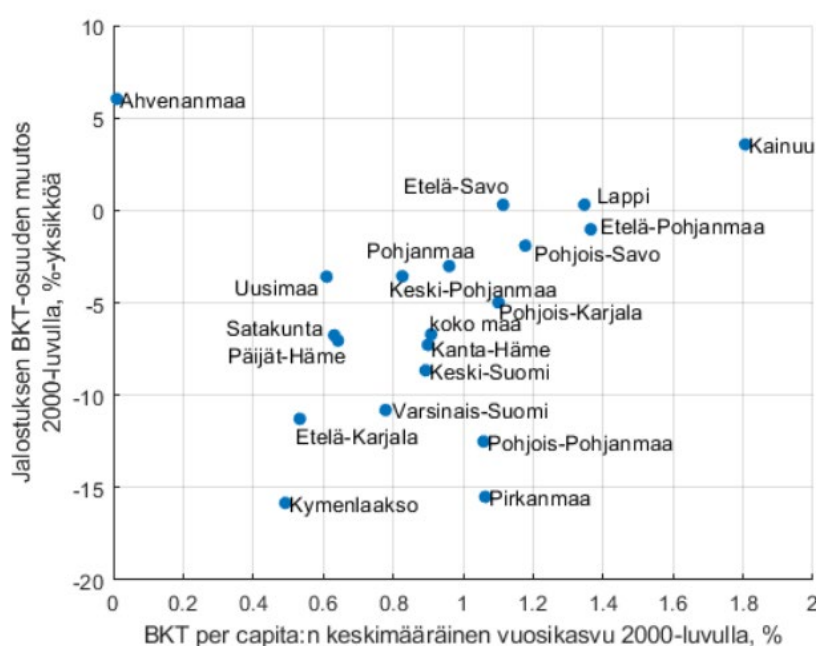
Kuva 11. Maakuntien talouskasvu eli arvonlisäyksen volyymin muutos (%) vuonna 2022.

Kuva 12. Maakuntien liikevaihdon (vasen kuva) ja henkilöstömääräestimaattien (oikea kuva) trendivertailu vuosina 01/2010-09/2023.

Vuonna 2023 Suomi ajautui taantumaan ja loppukesästä alkaen taloustilanne heikkeni selkeästi Kainuussakin. PK-yritysten suhdannenäkymät ovat olleet koko maata pessimistisemmät. Lomautukset ja irtisanomiset ovat lisääntyneet ja konkurssien määrä kasvoi lähes 54 prosenttia vuonna 2023 (43 yritystä). Kärkitoimialojenkin suhdanteet ovat heikentyneet vahvan kasvuvuoden 2022 jälkeen, mutta metalli-, matkailu- sekä kaivannaisala ja kemianteollisuus ovat jatkaneet kasvuaan myös vuonna 2023 (tarkemmat suhdannetiedot julkaistaan kesäkuussa 2024).

OP-ryhmän ekonomistit julkaisivat Maakuntakohtaiset talousnäkymät ja ennusteet 29.5.2024. Ennusteen mukaan maakuntien talouskehitys kääntyy laajaan kasvuun tänä ja ensi vuonna. Kasvukeskusten lisäksi Pohjois-Suomi (Kainuu, Pohjois-Pohjanmaa ja Lappi) kasvavat vahvasti. Kainuussa ovat kasvaneet erityisesti jalostuksen työpaikat, jolloin jalostuksen osuus BKT:stä on kasvanut voimakkaasti (**kuva 13.**).

Kuva 13. BKT/as. keskimääräinen vuosikasvu ja jalostuksen BKT-osuuden muutos 2000-luvulla (OP-ryhmä)

Vaikka väestönkasvu on keskeinen ajuri talouskasvulle, on Kainuu ollut poikkeus. OP:n ennusteen mukaan heikon väestökehityksen Kainuusta tulee jopa kaikista parhaiten kasvava maakunta. Maakunnan maantieteellinen sijaintikaan ei määrää alueen kasvupotentiaalia tai BKT:n kehitystä. Kainuussa kasvu selittyy tuottavuuden kasvulla, mikä on myönteinen asia. Työn tuottavuus ei kuitenkaan voi kasvaa loputtomiin ja väkiluvun kasvattaminen ja työvoiman saatavuus on kriittisiä Kainuunkin kannalta.

Työn murros on tapahtumassa myös Kainuussa, ja jalostuksen rinnalle on noussut korkean tuottavuuden palvelualan työpaikkoja muun muassa datakeskustoimialalla ja pelialalla. Nämä laajentavat resilienttiä pohjaa Kainuun kasvuille jatkossakin.

Investointien ennustetaan laskevan lähes koko maassa. Vähennemisennuste ei välttämättä Kainuussa toteudu, sillä Kainuuseen tavoitellaan jopa 11 miljardin arvosta investointeja, jos kaikki epävarmemmatkin investoinnit huomioidaan. Tästä noin 67 prosenttia on vihreän siirtymän investointeja. Matkailualalle voi olla tulossa satojen miljoonien investoinnit. Paltamoon suunnitellaan puolen miljardin biometanolilaitosta ja vajaan miljardin KaiCell Fibers on nytkähtänyt eteenpäin pitkien lupaprosessien jälkeen. Myös sahat investoivat Kainuussa vahvasti. Datakeskusekosysteemi on kehittynyt nopeasti ja uusia toimijoita on tullut alueelle. Uusin datakeskusinvestointi voi olla jopa sadan miljoonan euron arvoinen. Myös peliala kasvaa vahvasti.

Vienti kasvoi vuonna 2022 kaikissa maakunnissa ja Kainuussa jopa 57,2 prosenttia (koko maassa 18,7 %) nousten 817 miljoonaan euroon, mikä oli jo vuoden 2040 tavoitetasoa korkeammalla. Vuonna 2023 vienti kasvoi enää viidessä maakunnassa. Kainuussa vienti laski 11,4 prosenttia (koko maassa -6,8 %). Viennin määrä oli silti 721 miljoonaa euroa ja ylittää reilusti vuoden 2025 tavoitetason. Tuonti kasvoi Kainuussa 10,1 prosenttia vuonna 2023, mutta lähes kaikissa muissa maakunnissa tuonti laski (koko maassa -17 %).

Yrityskanta on myös jatkanut kasvuaan siitä huolimatta, että yrityksiä on lopettanut aiempaa enemmän vuonna 2023. Vientiyritysten määrä kasvoi vuosina 2020–2022, mutta suorastaan romahti vuonna 2023, jolloin Kainuussa toimi enää 69 vientiä harjoittavaa yritysten toimipaikkaa (111 vuonna 2022). Tämä on maakunnista selkeästi alhaisin määrä ja tavoitteesta ollaan vielä kaukana. Esim. seuraavaksi vähiten yritysten toimipaikkoja maakunnista on Keski-Pohjanmaalla, jossa niitä on kuitenkin 160. Vuonna 2022 kasvuyrityksiä oli vain 67 kpl, joka on noin 1,5 prosenttia koko yrityskannasta. Tämä on suhteellisesti samaa tasoa koko maan kanssa. Kasvuyritysten määrän tavoite vaikuttaa haasteelliselta (v.2040: 270 kpl). Sen sijaan kasvuyritysten liikevaihto on ollut reippaassa kasvussa (vuonna 2022: +105,6 %, koko maassa +38 %).

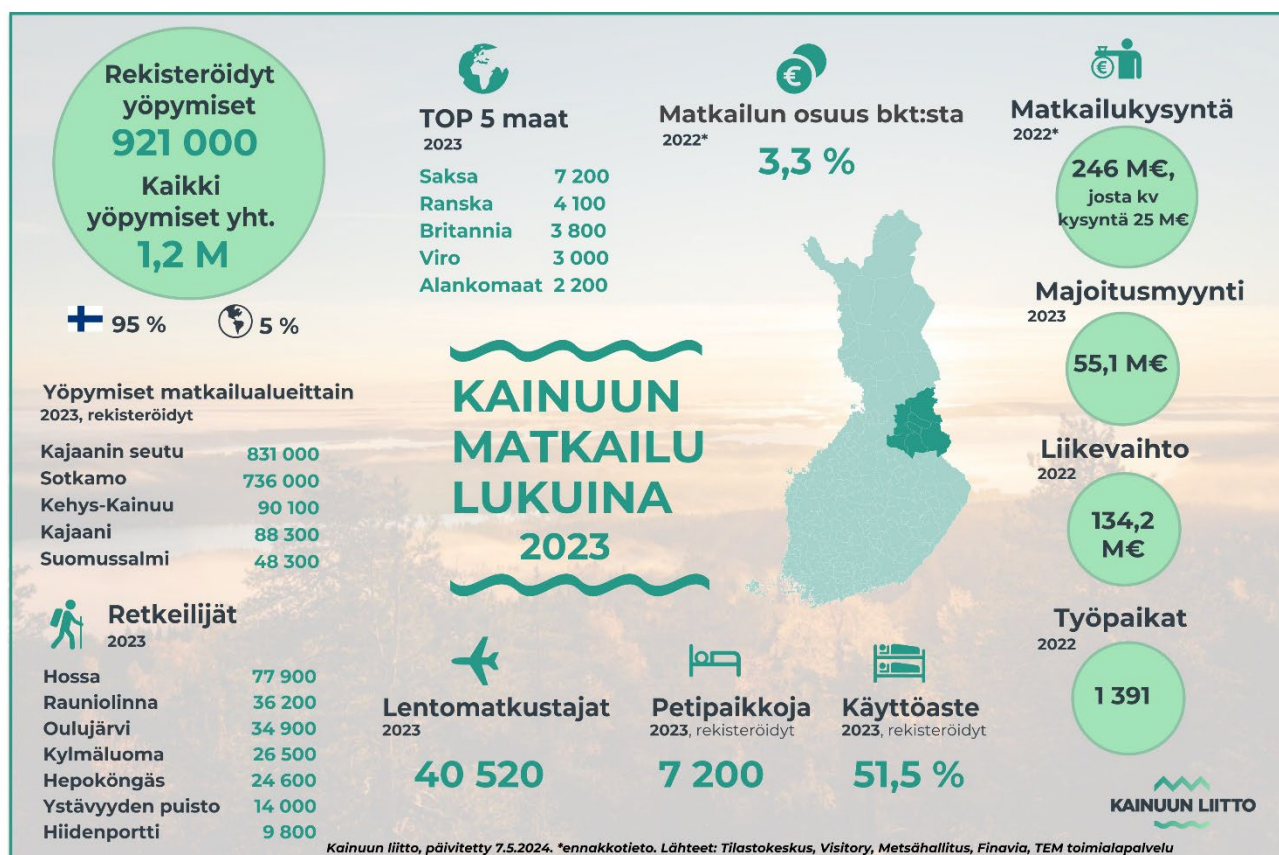
Koko maassa tutkimus- ja kehittämistoiminnan menojen määrä on ollut kasvusuuntainen, mutta Kainuussa pysynyt melko samalla tasolla viime vuosina. **TKI-menot** asukasta kohden vuonna 2022 nousivat 381,4 euroon, mutta jää vuoden 2020 tasoa alemmaksi sekä koko maata (1426,3 €/as) selkeästi alemmaksi. TKI-menojen osuus Kainuussa on reilun yksi prosentti BKT:stä, joten koko maan neljän prosentin bkt-osuuden tavoite vuonna 2030 on vielä kaukana.

Kuntatalouden vuosikate oli vuonna 2022 Kainuussa keskimäärin 502 euroa asukasta kohden (Sotkamo 209 €/as. - Hyrynsalmi 1109 €/as., koko maa 623 €/as.). Vuoden 2023 tarkempia lukuja ei ole vielä käytettävissä. Kuntien talouteen on vaikuttanut positiivisesti muun muassa tuulivoiman tuomat verotulot. Kuluvat vuodet ovat täynnä kuntatalouteen vaikuttavia tekijöitä. Valtionosuudet muuttuvat TE-uudistuksen myötä ja työllistämisen onnistuminen kunnissa nousee erityisen tärkeäksi. Kuntien talous kiristyy ensi vuonna hyvinvointialueuudistuksen vaikutusten takia. Myös tulopuolella voi olla haasteita. Sopeuttamistoimet ovat moni paikoin käynnissä.

Ympärivuotinen **matkailu** ja monipaikkaisuus lisäävät väestön määrää ja palvelukysyntää. Vuonna 2023 Kainuussa yövyttiin noin 1,2 miljoonaa kertaa (**kuva 14.**). Rekisteröityneitä yöpymisiä oli noin 921 000, joista kotimaisia 95 prosenttia ja ulkomaisia 5 prosenttia. Yöpymisten määrä on ollut hieman laskusuunnassa sekä kotimaisten että ulkomaisten yöpymisten osalta. Vuoden 2024 tammi-huhtikuussa rekisteröidyt yöpymiset ovat laskeneet 10 prosenttia ja Visitorin ennusteen mukaan tulevan kesän yöpymismäärät tulevat jäämään aiempaa alhaisemmiksi. Matkailun toimiala on kuitenkin onnistunut kasvattamaan liikevaihtoa. Matkailun osuus Kainuun BKT:stä on laskenut 3,3 prosenttiin (v. 2022: 4,2 %). Matkailun

henkilöstömäärät junnaavat paikoillaan. Moni vaihtoi alaa koronavuosina ja ala kärsii edelleen työvoimapulasta.

Matkailussa on hyvät kehitysnäkymät. Esim. Vuokattiin tavoitellaan satojen miljoonien investointeja lähivuosina ja jopa yli 6000 uutta lentomatkustajaa. Majoituskapasiteetti tulee kasvamaan. Eurowings aloittaa suorat lentoyhteydet Düsseldorfista Kajaaniin tammikuussa 2025 ja Arctic Lakeland Finland palkittiin parhaana pohjoismaisena luontomatkailukohteena keväällä 2024. Tavoiteltaviin yöpymismääriin on mahdollista päästä. Kansainvälisiin matkailijoihin ja lentoyhteyksiin kannattaa satsata, sillä KV matkailukysyntä tuo suhteessa enemmän rahaa alueelle ja lentoyhteydet turvaavat koko alueen elinkeinoympäristöä. Pian valmistuva matkailustrategia tuo uutta pontta matkailun kehittämiseen.

Kuva 14. Kainuun matkailu lukuina.

Kainuu on matalasti, mutta kattavasti **koulutettu** maakunta. Vuonna 2022 korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuus työikäisistä oli Kainuussa maakunnista matalin (26,2 %, koko maa 33,3 %), mutta perusasteen jälkeisen tutkinnon suorittaneiden osuus on korkea. Koulutusaste on noussut ja korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuus on nykyään selvästi enemmän kuin täysin ilman tutkintoa olevien osuus. Vielä vuoteen 2020 saakka Kainuussa oli ilman tutkintoa olevia enemmän kuin korkeakoulutettuja. Tavoitteena on saada uusia yliopistoaloituspaikkoja alueelle, erityisesti Kajaaniin ja Sotkamoon.

Varhaiskasvatuksen osaajapulaan vastataan Oulun yliopiston kasvatustieteiden ja psykologian tiedekunnan syksyllä 2024 käynnistämällä varhaiskasvatuksen ja erityispedagogiikan tutkintokoulutuksella yhteistyössä Kajaanin ja Iisalmen kaupunkien kanssa (yhteensä 80 aloituspaikkaa). Pysyvien yliopiston perustutkintokoulutusohjelmien määrä on edelleen vain yksi, joten kolmen yo-koulutusohjelman tavoite vuoteen 2025 mennessä ei toteutune.

2) Hyvinvointi ja työllisyys

Hyvinvointi ja työllisyys kokonaisuuden toteutunutta kehitystä arvioidaan **taulukossa 3.** esitettyjen mittareiden kautta.

Taulukko 3. Hyvinvoinnin ja työllisyyden mittarit, tavoitteet ja toteutunut kehitys.

suunta	Mittari	Lähtötaso 2020	2021	2022	2023	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2040	Koko maa uusien tietojen	lähde
	Väkiluku	71 664	71 255	70 521	70 164	70 601	70 000	5 603 851	Tilastokeskus
	Kokonaisnettomuutto / 5-vuotisjakso	-1 311	-992	-583	218*	1605	1 909	149 073	Tilastokeskus
	Nettomaahanmuutto / vuosi	200	430	569	944*	400	400	58 496	Tilastokeskus
	Nuorten naisten määrä (19–29 v.) ja %-osuus	3212; 43,4 %	3039; 42,0 %	2969; 41,8 %	2841; 41,5 %	3000 ja enemmän / yhtä paljon kuin miehiä	3900 ja enemmän / yhtä paljon kuin miehiä	344 993; 48,3 %	Tilastokeskus
	Naisten määrä (30–45 v.) ja %-osuus	5563; 46,9 %	5610; 46,6 %	5583; 46,3 %	5715; 46,4 %	5500 ja enemmän / yhtä paljon kuin miehiä	6000 ja enemmän / yhtä paljon kuin miehiä	573297; 48,4 %	Tilastokeskus
	Työvoima (hlöä, 18–64 v.)	30 330	30 154	29 715	..	30 360	32 250	2 640 509	Tilastokeskus
	Työpaikat (lkm.)	27 152	27 484	27 364	..	28 266	31 200	2 423 548	Tilastokeskus
	Työllisyysaste % (15–64 v.) ja miehet ja naiset	63,7 % (m:62,6 n:64,9)	69,3 % (m:66,4 n:72,1)	69,7 % (m:68,1 n:71,6)	73,1 % (m:70,6 n:75,9)	72,9	80 % (m:80 n:80)	73,6 % (m:73,1 n:74,1)	Tilastokeskus
	Sosiaali- ja terveystoiminnan nettokäyttökustannukset (€/as.)	4 787,7	4 565,5	4 629,0	..	4 000	3 700	3 826,2	THL, Sotkanet
	Sairastavuusindeksi, ikävakioitu	109,9	110,2	109,9	..	Kainuu pääsee lähelle koko maan tasoa	Kainuu saavuttaa koko maan tason	100	THL, Sotkanet
	Onnellisiksi itsensä kokevat (%)	52,2	..	47,6	..	Itsensä onnelliseksi kokevien osuus Kainuussa kasvaa		48,1	THL, Sotkanet
	Työkyvyttömyyseläkettä saavat (% , 16–64 V.)	9	8,7	8,5	8,4	7	4	5,2	THL, Sotkanet

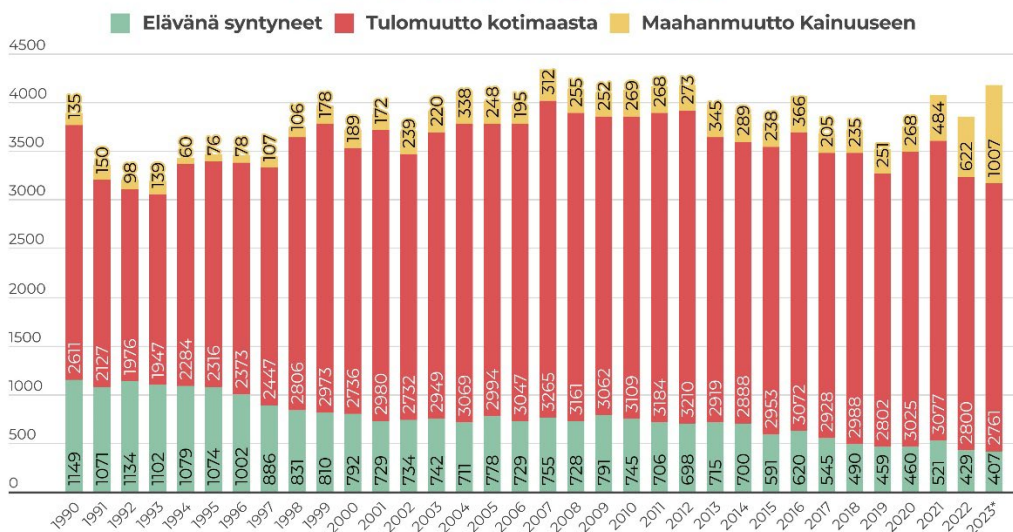
*ennakkotieto ..puuttuva tieto

Kainuun **väkiluku** on edelleen vähentynyt, vaikka Kainuuseen muutetaan enemmän kuin Kainuusta pois. Tähän on syynä ikärakenteesta johtuva suuri kuolleisuus ja alhainen syntyvyys. Kuolleisuus on jo kolminkertainen syntyvyyteen nähden. Kainuun väkiluku oli vuoden 2023 lopussa 70 164 henkilöä. Koronapandemian myötä alkanut maallemuuton trendi näkyi Kainuussakin ensin kuntien välisessä positiivisessa tulomuutossa ja myöhemmin hidastuneena Kainuusta poismuutona (**kuva 15**). Pitkään jatkunut muuttotappio kääntyi vuonna 2021 ja Kainuu on saanut muuttovoittoa kolme vuotta peräkkäin. Vuonna 2023 ennakkotietojen mukaan muuttovoitto oli 379 henkilöä. Muuttovoitto tulee ennen kaikkea maahanmuutosta ja nettomaahanmuutto oli 944 henkilöä. Maahanmuuton määrä on noussut syntyvyyttä suuremmaksi. Kajaanin väkiluku kasvoi vuonna 2023 lähes 200 henkilöllä.

Tulomuuttajista suurin osa on työkäisiä 30–64-vuotiaita. Kainuuseen muuttajan tyypillinen profiili on muuttanut opiskelijasta työntekijään, jota selittää Kainuun hyvä työllisyyskehitys ja se, että opintoja tehdään yhä enemmän monimuoto-opintoina Kainuun ulkopuolelta. Kainuuseen muuttaneista noin 53 prosenttia on miehiä ja 47 prosenttia naisia ja tämä on ollut pysyvä trendi jo vuosia. Tätä selittää osaksi miesvaltaisten toimialojen enemmisyys Kainuun toimialarakenteessa.

Kainuun haasteena on nuorten poismuutto. Lähes kolmannes nuorista naisista lähtee Kainuusta vuosittain lähinnä opiskelutarjonnan kapea-alaisuuden takia. Nuorten 19–29 -vuotiaiden naisten määrä on yhä vähentynyt ja heidän osuutensa on 41,5 prosenttia ikäluokastaan. Sen sijaan 30–45 -vuotiaiden naisten määrä nousi korkeimmilleen vuonna 2023 tällä vertailujaksolla. Tähän vaikuttanee myös ukrainalaisten sotapakolaisten määrä.

VÄESTÖNLISÄYKSEEN VAIKUTTAVIA TEKIJÖITÄ KAINUUN 1990-2023*

Data: Tilastokeskus, *ennakkotieto
Kainuun liitto 3.4.2024

KAINUUN LIITTO

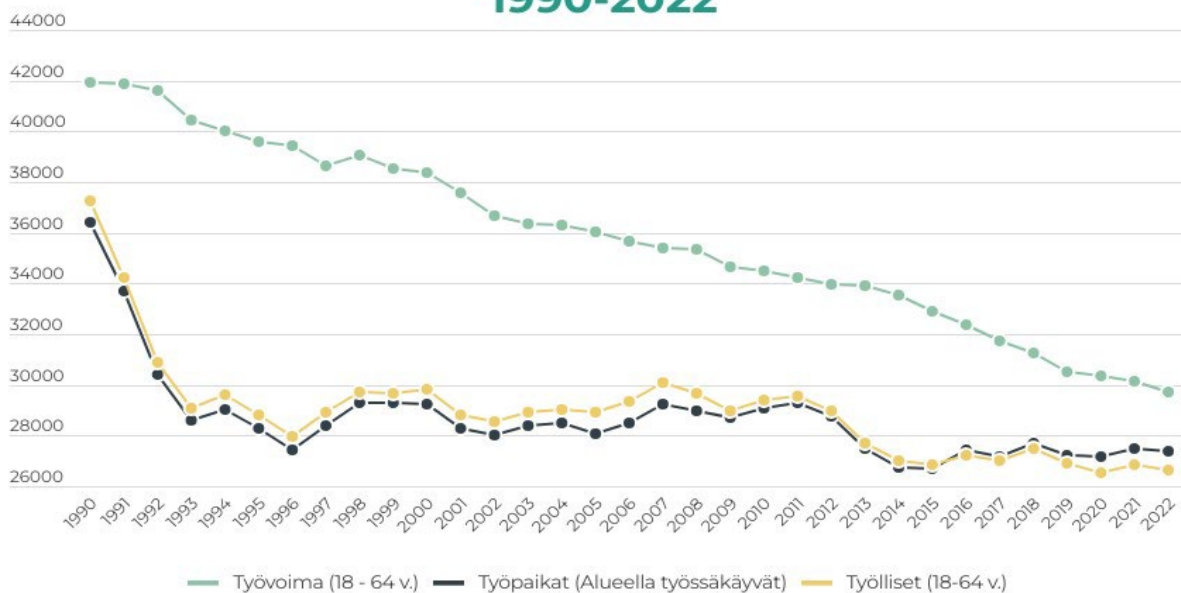
Kuva 15. Kainuussa syntyneiden määrä on vähentynyt rajusti aikajaksolla 1990-2023. Samaan aikaan tulomuutto kotimaasta on pysytellyt aika samoissa lukemissa. Maahanmuutto on kasvanut reilusti vuosina 2021-2023.

Tilastokeskuksen väestöennusteen (syyskuu 2021) mukaan Kainuun väkiluku vuonna 2040 olisi 60 312. Ennusteet ovat pitkän aikavälin trendiennusteita, jotka olettavat, että kehitys pysyy nykyisen kaltaisena. Ennusteet eivät ota huomioon alueen muuta kehitystä, suunniteltuja investointeja eikä maahanmuuton tai syntyvyyden kasvua. Vuonna 2023 väkiluku oli 480 henkilöä suurempi kuin mitä Tilastokeskus vuonna 2021 ennusti. Kainuun liitto on asettanut Kainuun väestötavoitteeksi 70 000 henkilöä vuonna 2040. Tavoitteena on erityisesti tulomuuton kasvattaminen.

Kainuun väestömäärä ei riitä työvoimatarpeeseen. Työmarkkinoille tulevien nuorten määrä on vuosittain noin 500 henkilöä eläköityviä pienempi, ja Tilastokeskuksen syksyllä 2021 julkaiseman ennusteen mukaan Kainuun 15-64-vuotiaiden määrä vähenee vuoteen 2040 mennessä 20 prosenttia, lähes 8 000 hengellä. KEVAN kunta-alan eläköitymisennuste vuoteen 2030 on Kainuussa yli 3000 henkilöä, joka on yli 38 prosenttia kuntatyöntekijöistä. Työntekijöitä on vaikea löytää riittävästi omasta maakunnasta tai muualta Suomesta, etenkin kun muuallakin maassa kilpaillaan osajista. Kainuussa on koettu Suomen pahimpia rekrytointiongelmia.

Kainuun **työvoiman määrä** on laskenut lähes trendinomaisesti ja vuonna 2022 se oli 29 715 henkilöä (**kuva 16.**). Työpaikkakehitys on ollut suotuisaa vuodesta 2015 saakka. Vuonna 2022 työpaikkoja oli 27 364 ja työllisiä 26 637 eli työpaikkoja on enemmän kuin työllisiä. Kainuuseen siis pendelöidään tai työskennellään monipaikkaisesti muualta.

TYÖVOIMA, TYÖLLISET JA TYÖPAIKAT KAINUUSSA 1990-2022

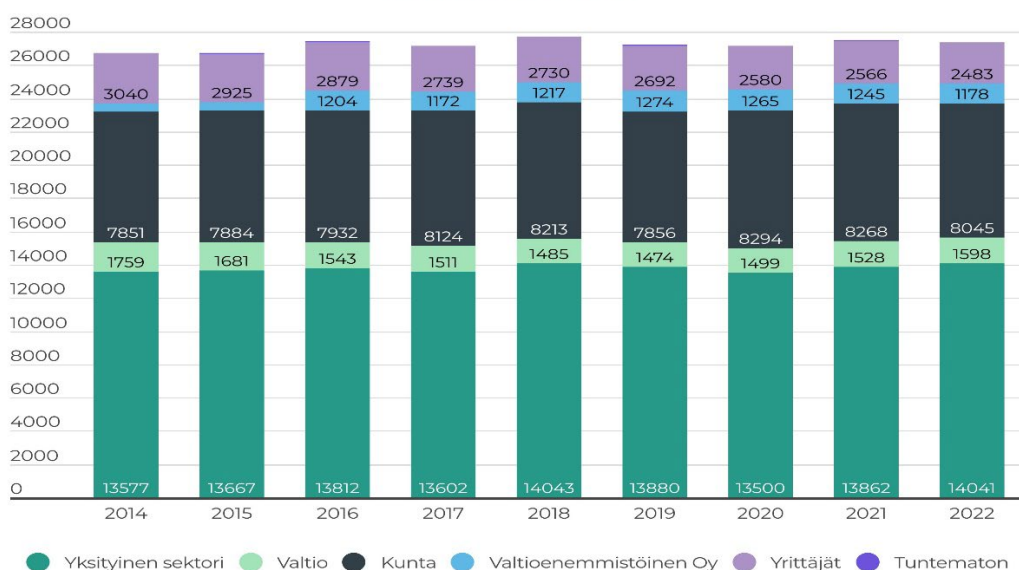
Data: Tilastokeskus, Työssäkäynti
Kainuun liitto 3.4.2024

KAINUUN LIITTO

Kuva 16. Kainuun työvoiman, työllisten ja työpaikkojen määrän kehitys vuosina 1990-2022.

Kainuussa yksityisen sektorin **työpaikat** ovat kasvaneet parissa vuodessa (2020-2022) neljä prosenttia yli 14 000 henkilöön (**kuva 17.**). Myös valtion työpaikat ovat kasvaneet hieman. Kuntasektorin ja valtioenemmistöisten osakeyhtiöiden työntekijöiden määrä sekä yrittäjien määrä on laskenut.

TYÖPAIKAT KAINUUSSA TYÖNANTAJASEKTORIN MUKAAN 2014-2022

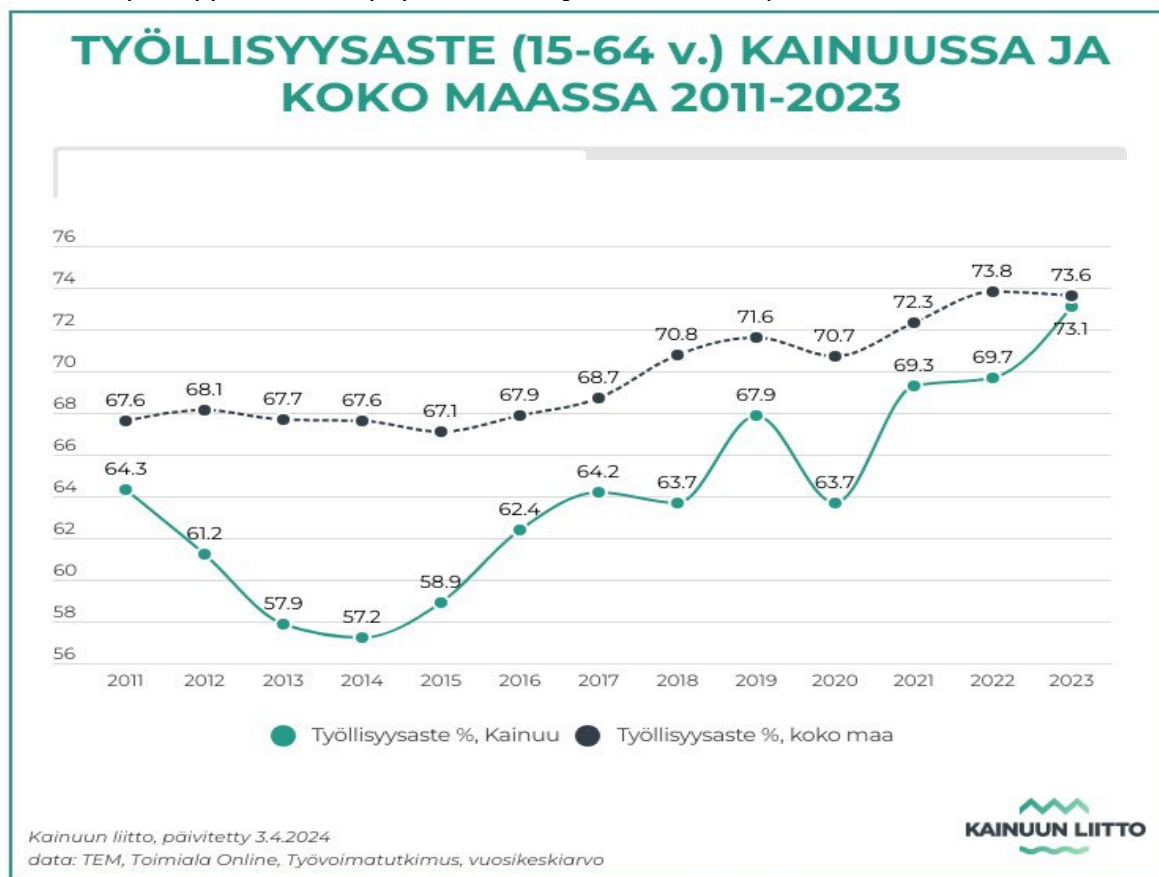

Kainuun liitto 5.1.2024
data: Tilastokeskus, Alueella työssäkäyvät

KAINUUN LIITTO

Kuva 17. Työpaikat Kainuussa työnantajasektorin mukaan vuosina 2014-2022.

Työllisyysaste on noussut vuoden 2020 63,7 prosentista vuoden 2023 73,1 prosenttiin ja lähelle koko maan tasoa (73,6 %) (**kuva 18**). Vuoden 2025 tavoitetaso on jo ylittynyt. Naisten ja miesten työllisyysasteessa on kuitenkin iso ero (naiset 75,9 %, miehet 70,6 %), mutta miesten työllisyys on kehittynyt vauhdilla ja koko maata paremmin.

Kuva 18. Työllisyysaste on noussut Kainuussa lähes koko maan tasolle ja nousi vuonna 2023 reilusti (koko maassa laski).

Huhtikuun 2024 lopussa Kainuussa oli 3 119 työtöntä työnhakijaa, mikä on 204 henkilöä enemmän (+7 %) kuin vuotta aiemmin. Kainuun työttömyystilanne oli edellisvuoteen verrattuna maakunnista kolmanneksi paras. Kainuun **työttömyysaste** oli 10,3 % (Sotkamo 7,3 % - Puolanka 21,1 %). Kainuun ELYn työllisyyskatsauksen mukaan työvoiman kysyntä on ollut viime vuoden kesäkuusta lähtien merkittävästi vuoden takaista vähäisempää. Huhtikuussa kuitenkin uusia avoimia työpaikkoja ilmoitettiin työ- ja elinkeinotoimistoihin sekä kuntakokeiluihin 14 % vuotta aiempaa enemmän.

OP-ryhmän ennusteen mukaan työttömyys tulee kasvamaan maakunnissa, mutta ei merkittävässä määrin. Työttömien määrä avoinna olevia työpaikkoja kohden on jo nyt Kainuussa Suomen alhaisimpia ja työvoimapula tulee jatkumaan.

Erot suomalaisten ja kainuulaisten **hyvinvoinnissa** sekä Kainuun sisäiset väestön hyvinvointierot ovat edelleen suuret. Työkyvyttömyyseläkkeellä olevien määrä on suuri, vaikka suunta on ollut parempaan. Työikäisiä eläkeläisiä on Kainuussa selkeästi enemmän kuin työttömiä.

Sairastavuus on koko maata korkeammalla, mutta Kainuun tilanne on mennyt parempaan suuntaan. Ikävakioitu sairastavuusindeksi on Kainuussa neljänneksi korkein maakunnista. Vanhushuoltosuhde on Kainuussa korkea ja maakunnassa on paljon monisairaita, mikä kuormittaa entisestään ikääntyvän väestön maakunnan terveydenhoitojärjestelmää. Sosiaali- ja terveystoimen nettokäyttökustannukset asukasta kohden ovat neljänneksi suurimmat Kainuun hyvinvointialueella (4 629 € v. 2022). Onnelliseksi itsensä tuntevien osuus on laskenut kaikissa maakunnissa, niin myös Kainuussa. Vanheneva, sairastava ja vähenevä väestö ja kasvavat kulut ja alenevat verotulot sekä säästöpainet tuovat haasteita terveyspalveluiden saatavuudelle ja saavutettavuudelle.

3) Vihreä ja oikeudenmukainen siirtymä

Vihreä ja oikeudenmukainen siirtymäkokonaisuuden toteutunutta kehitystä arvioidaan **taulukossa 4.** esitettyjen mittareiden kautta.

Taulukko 4. Vihreän ja oikeudenmukaisen siirtymän mittarit, tavoitteet ja toteutunut kehitys.

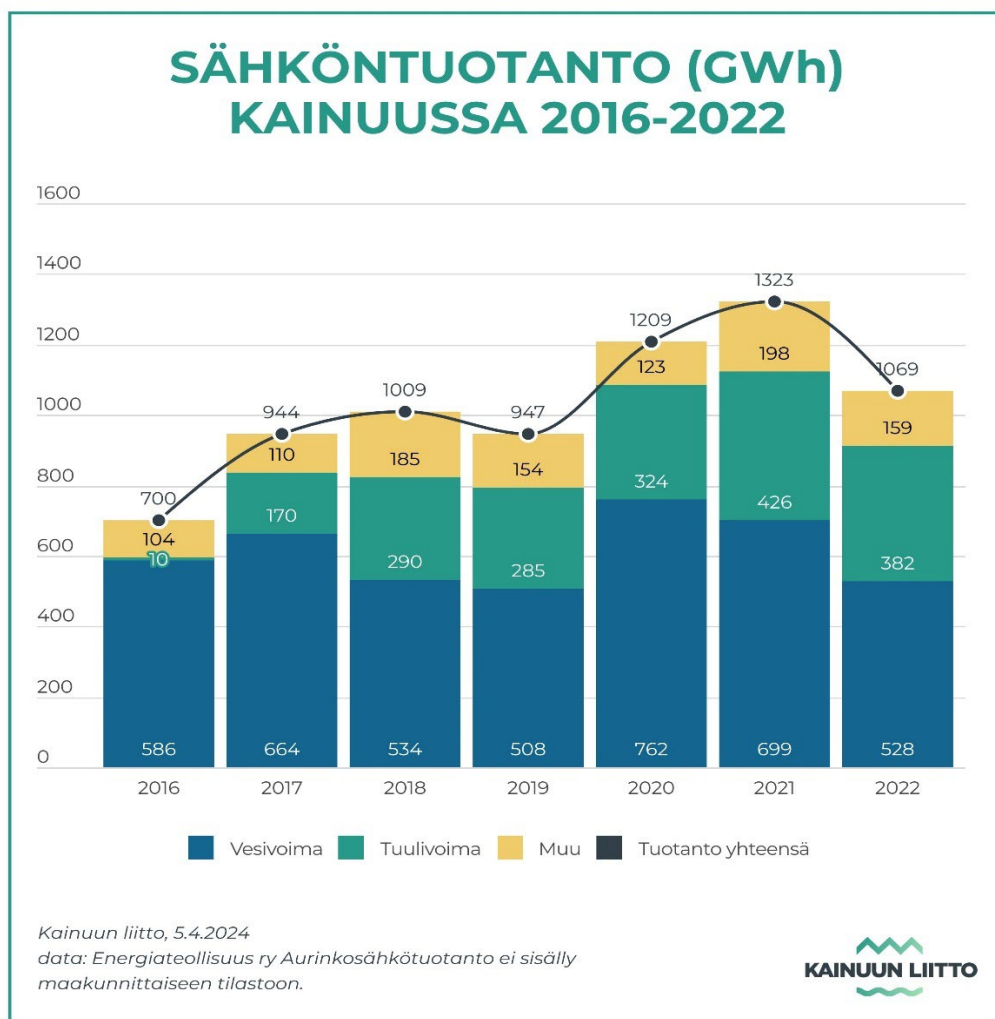
suunta	Mittari	Lähtötaso 2020	2021	2022	2023	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2040	Koko maa uusin tieto	Lähde
	Uusiutuvan energian osuus energiankulutuksesta (%)	61	..	60	..	75–80	100	42	Itä-Suomen energiatilasto & Tilastokeskus
	Energiaomavaraisuus (%)	61	..	66	..	65	100	85	Itä-Suomen energiatilasto & Tilastokeskus
	Kasvihuonekaasupäästöt (CO₂-ekv)	592,6	575,7	592	..	500	80 % vuoden 2007 tasosta (765,4)	31 331,6	Hiilineutraali Suomi
	Kainuun hiilinielu (CO₂-ekv)	Kainuun nielu ovat suuremmat kuin maakunnan kasvihuonekaasupäästöt.	Kainuu on hiilinielu	..	..	Kainuun nielu säilyvät suurempina kuin maakunnan kasvihuonekaasupäästöt.	Kainuun nielu säilyvät suurempina kuin maakunnan kasvihuonekaasupäästöt.	Hiilinielu	MEMU-hanke
	Pintavesien ekologinen tila	Kainuun pintavesistöjen (joet ja järvet) tilanne luokitellaan hyväksi, mutta voimakkaasti muutettujen vesistöjen todellinen tila on tyydyttävä.	Säilynyt ennallaan	Säilynyt ennallaan	Säilynyt ennallaan	Säilytetään jokien ja järvien hyvä tila. Parannetaan voimakkaasti muokattujen vesistöjen tilaa.	Säilytetään jokien ja järvien hyvä tila. Parannetaan voimakkaasti muokattujen vesistöjen tilaa vesilain mukaiselle hyvälle tasolle.	..	Kainuun ELY
	Pohjavesien määrällinen ja laadullinen tila pohjavesialueittain	Pohjavesialueet hyvässä määrällisessä ja kemiallisessa tilassa (kemiallisen tilan riskipohjavesi-alueita 8 kpl ja selvityskohteita 7 kpl)	Säilynyt ennallaan	Säilynyt ennallaan	Säilynyt ennallaan	Pohjavesialueet säilyneet hyvässä määrällisessä ja kemiallisessa tilassa: ei uusia riskipohjavesi-alueita, selvityskohteilta riittävästi seurantatietoa.	Pohjavesialueet säilyneet hyvässä määrällisessä ja kemiallisessa tilassa. Riskipohjavesialueiden laatu uhkaavat tekijät poistettu tai lievennetty.	..	Kainuun ELY
	Luonnon monimuotoisuus	Monimuotoisuus on heikentynyt tarkastelujaksolla 2010–2019	Ei seurantatietoa			Pysäytetään monimuotoisuuden heikkeneminen	Monimuotoisuus paranee vuoteen 2020 verrattuna.	..	Kainuun ELY
	Kainuun kunnat ja maakunta Hinku verkostoon	1 Hinku-kunta	2 Hinku-kuntaa	2 Hinku-kuntaa	3 Hinku-kuntaa	Kainuussa 4 Hinku-kuntaa	Kaikki Kainuun kunnat ja maakunta Hinku-verkostoon	96	Hiilineutraali Suomi
	Kiertotaloustoimipaikkojen henkilöstömäärä	613	544	610	..	600 htv uusia työpaikkoja kiertotalouteen	1200 htv uusia työpaikkoja kiertotalouteen	49 344	Tilastokeskus
	..puuttuva tieto								

Kestävän kehityksen varmistaminen eli oikeudenmukainen ja vihreä siirtymä fossiilitaloudesta vähähiiliseen bio- ja kiertotalouteen tarjoaa valtavia taloudellisia mahdollisuuksia Kainuulle. Huoltovarmuus ja energiariittävyys voidaan toteuttaa vihreän siirtymän investointeja vauhdittamalla. **Uusiutuvan energian** osuus energian käytöstä vuonna 2022 oli 60 prosenttia ja energiaomavaraisuus 66 prosenttia. Energiaomavaraisuus on noussut. Tuulipuistot ovat nostaneet Kainuun Itä-Suomen maakunnista eniten tuulivoimaa tuottavaksi maakunnaksi (Itä-Suomen energiatilasto 2022). Sähköä tuotettiin Kainuussa 1069 GWh vuonna 2022 eli määrä laski edellisvuodesta. Tuulivoimalla tuotettiin 36 prosenttia sähköntuotannosta (**kuva 19.**)

MEMU-hankkeen (Metsien ja metsäsektorin muutos, hiilitase ja hakkuumahdollisuudet – Maakunnittaiset tarkastelut: Itä ja Pohjois-Suomen maakunnat sekä Etelä-Karjala) kokeellisen tilaston mukaan Kainuu on merkittävä **hiilinielu**. Hinku-laskennan mukaiset kasvihuonekaasupäästöt ilman päästöhyvityksiä vuonna 2022 olivat yhteensä 592 CO₂-ekv. eli pientä kasvua edellisvuoteen. Hinkuverkostoon on liittynyt kolme Kainuun kuntaa eli tavoitetta kohden on edetty (Puolanka 2020, Paltamo 2021, Ristijärvi 2023).

Pinta- ja pohjavesien tila on säilynyt ennallaan. Syksyllä 2024 aloitetaan uusi kuuden vuoden välein tehtävä vesien tilan luokittelu (Kainuun ELY-keskus).

Helmi-elinympäristöohjelma 2021–2030 vahvistaa **luonnon monimuotoisuutta** ja turvaa luonnon tarjoamia elintärkeitä ekosysteemipalveluja. Samalla hillitään ilmastonmuutosta ja edistetään siihen sopeutumista. Helmi-ohjelman hoito- ja kunnostussuunnitelmat ja niiden toteutus etenee Kainuussa odotetulla tavalla.

Kuva 19. Sähköntuotanto eri tuotantomuodoittain vuosina 2016-2022 Kainuussa.

Vuoden 2023 alusta käynnistyi uuden **CAP**-strategiakauden toimeenpano. Vuonna 2023 tulotukia haki Kainuussa 609 maatilaa. Tilamäärä on vähennyt viime vuosina 1,5–4 prosentin vuosivauhdilla. Vuonna 2023 vähenemä tilamäärässä oli 7,5 prosenttia. Ekojärjestelmään (talviaikainen kasvipeitteisyys, luonnonhoitonurmet, viherlannoitusnurmet ja monimuotoisuuskasvit) sitoutui 267 tilaa. Luomutilojen lukumäärä on laskenut alkaneella ohjelmakaudella reilulla parikymmenellä tilalla.

Kiertotaloustoimipaikkojen henkilöstömäärä ja Kiertotalouden toimipaikkojen lukumäärä (128) ja henkilöstömäärä (610) on laskenut Kainuussa, mutta liikevaihto on ollut kasvussa (v. 2023: 143,2 M€).

4) Saavutettavuus, aluerakenne ja monipaikkaisuus

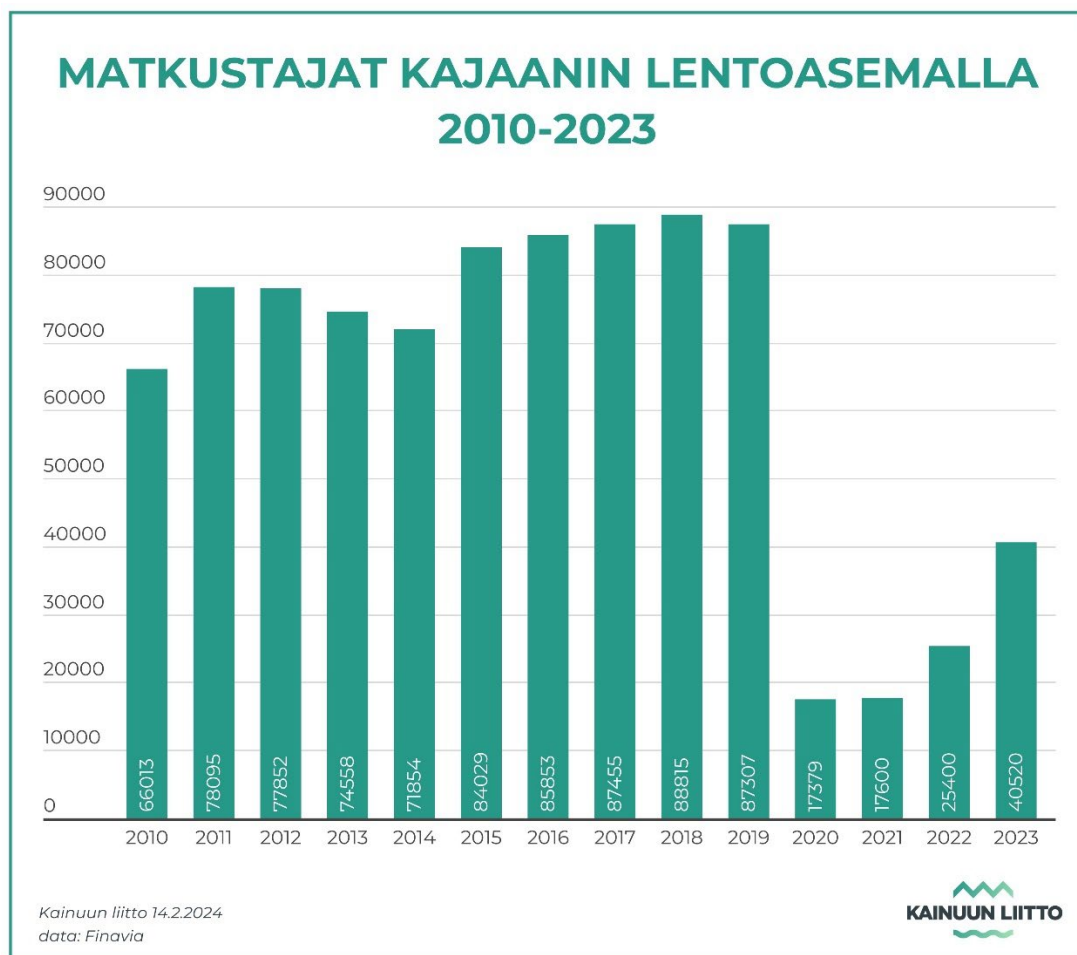
Saavutettavuus, aluerakenne ja monipaikkaisuus kokonaisuuden toteutunutta kehitystä arvioidaan **taulukossa 5.** esitettyjen mittareiden kautta.

Taulukko 5. Saavutettavuuden, aluerakenteen ja monipaikkaisuuden mittarit, tavoitteet ja toteutunut kehitys.

suunta	Mittari	Lähtötaso 2020	2021	2022	2023	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2040	Koko maa uusien tieto	Lähde
	Liikenteen vihreä siirtymä: liikennekäytössä olevien vähäpäästöisten ajoneuvojen osuus (%)	0,4	0,6	0,9	1,5	Vähäpäästöisten autojen osuus 25 % Kainuun autokannasta	Vähäpäästöisten autojen osuus 100 % Kainuun autokannasta	4,8	Traficom
	Liikenteen vihreän siirtymä: biokaasuasemat Kainuussa	0	0	0	0	3 biokaasuasemaa	6 biokaasuasemaa	..	Gasum
	Kiinteän verkon laajakaistasaatavuus % kotitalouksista ≥ 100 Mbit/s, (valokuituyhteyden saatavuus %)	55 (28)	58 (31)	62 (35)	69 (49)	95 (75)	100 (99)	78 (61)	Traficom
	Kajaanin lentoaseman matkustajamäärät	87 307 (v. 2019), 17379 (v. 2020)	17 600	25 400	40 520	Markkinaehtoisien lentoliikenteen turvaava taso	130 000	..	Finavia
	Matka-aika Kajaani-Helsinki henkilöjunalla (Savonrata ja Itärata)	noin 6 h	noin 6 h	noin 6 h	noin 6 h	noin 6 h	alle 5 h	..	Traficom, matka.fi
	Matka-aika Kajaani – Oulu henkilöjuna	noin 2:20 h	noin 2:20 h	noin 2:20 h	noin 2 h	noin 2 h	alle 2 h	..	Traficom, matka.fi
	Teollisuuden kestävä kasvun edellyttämien infrastruktuurihankkeiden toteutuminen	Infrastruktuurin taso ei täysin vastaa teollisuuden vaatimuksia	Taso ei ole parantunut	Taso ei ole parantunut		Teollisuudelle kriittiset infrastruktuurihankkeet toteutuvat	Teollisuudelle kriittiset infrastruktuurihankkeet toteutuvat	..	Kainuun liiton arvio
	Monipaikkaisuus: ihmismassojen liikkumisdata (teleliikenne)	Lähtötilanteen kartoitus	ei dataa käytössä	ei dataa käytössä	ei dataa käytössä	20 % kasvu vuodesta 2020	20 % kasvu vuodesta 2025	..	
	..puuttuva tieto								

Saavutettavuus on yksi Kainuun aluekehityksen pullonkauloista, joka vaatii jatkuvaa kehittämistä ja edunvalvontaa. Saavutettavuuden ja liikennejärjestelmän (liikenneverkon kunto ja palvelutarjonta) näkökulmasta kehityssuunta on ollut heikentynyt. Kainuun ja Itäisen Suomen liikenneinfrastruktuuri on jäänyt jälkeen Etelä- ja Länsi-Suomeen verrattuna (tieverkon ja rataverkon kunto, toimintavarmuus ja palvelukyky). Ero korostuu varsinkin junaliikenteen saavutettavuudessa ja lentoliikenteen tilanteen herkkyydessä. Saavutettavuudessa tulee toteutua kolmen tunnin saavutettavuustavoite pääkaupunkiin, jonka vain lentoliikenne takaa. Maakunnan saavutettavuudelle tärkeät maakuntakeskusten väliset sekä pääkaupunkiseudun ja Kainuun väliset matka-ajat eivät ole lyhentyneet, ja lentoliikenne on jatkuvasti epävarmalla pohjalla. Pohjoisen merkittävän investointipotentiaalin realisoituminen edellyttää panoksia liikennejärjestelmään.

Lentoliikenneyhteys on kriittinen Kainuun elinkeinoelämän kehittymiselle, erityisesti kv matkailulle ja huoltovarmuudelle. Vuonna 2020 koronapandemian takia lennot Kajaaniin loppuivat ensin kokonaan ja jatkuivat sitten Finnairin operoimana minimaalisella vuorotiheydellä ennen ostoliikenteen alkamista. Lentoliikenne jatkui valtion kustantamana ostoliikenteenä elokuulle 2022 tanskalaisen DAT lentoyhtiön operoimana. Ostoliikenteen täyttöaste oli Kajaanissa maakuntakeskistä paras, ja kevään 2022 aikana matkustajamäärät nousivat tasaisesti aina 3500 matkustajaan kuukaudessa. Tavoitteena ollut markkinaehtoinen liikenne ei toteutunut, ensin omikronpandemian katkaistua sen suunnittelun, ja sen jälkeen Venäjän hyökkäyssodan aiheuttaman kallistuneiden polttoainehintojen takia. Vuoden 2022 elokuukuussa ei ollut lentoja lainkaan ostoliikenteen uuden kilpailutuksen vaatiman pitkän ajan vuoksi. Lennot jatkuivat Finnairin operoimana ostoliikenteenä marraskuusta 2022 huhtikuun 2024 loppuun. Seuraava ostoliikennekausi kestää maaliskuun 2026 loppuun saakka, operoijana jatkaa Finnair. Lentoliikenteen markkinaehtoisuus on tavoitteena. Vuonna 2023 Kajaanin aseman matkustajamäärä oli 40 520 (**kuva 20**). Tammi-huhtikuussa 2024 matkustajia on ollut 13 065. Jos määrä pysyy samalla tasolla loppuvuoden, nousee vuoden matkustajamäärä yli 52 000.

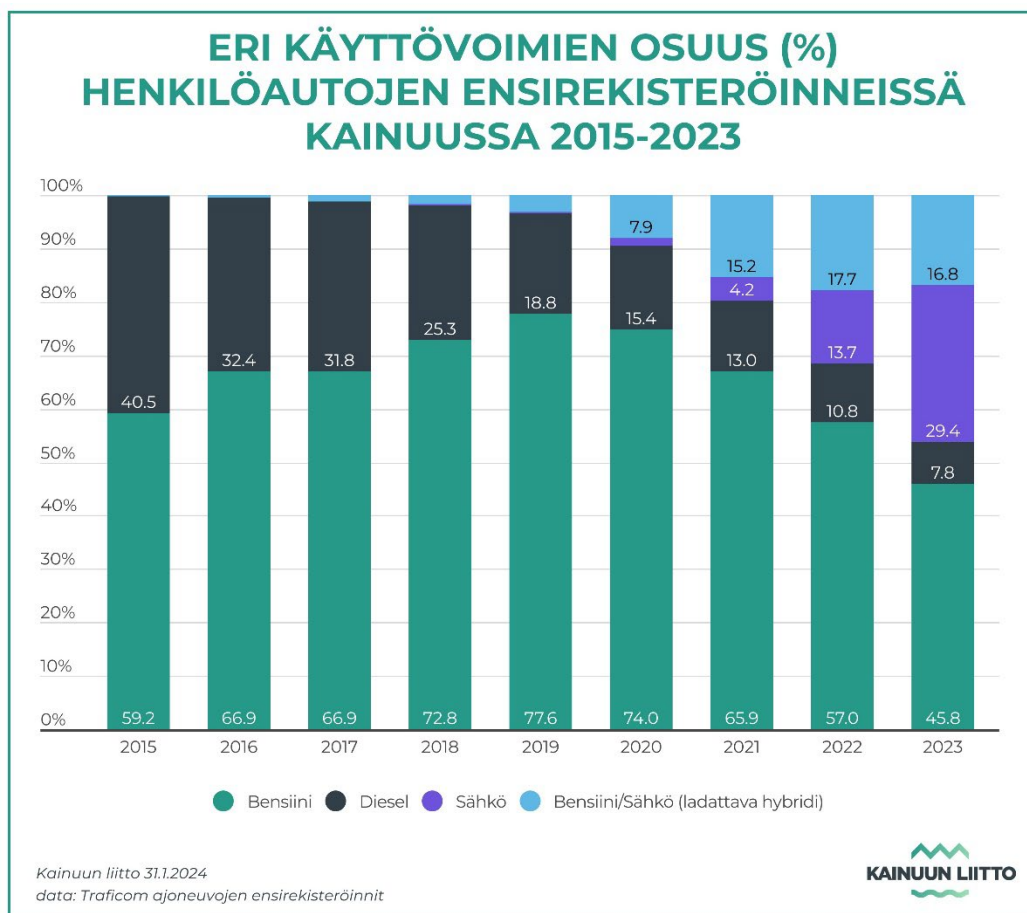

Kuva 20. Matkustajamäärät Kajaanin lentoasemalla vuosina 2010-2023.

Kainuun tavoitteena on myös suorien kansainvälisten lentoyhteyksien saaminen. Tässä on saavutettu onnistunut avaus, kun Eurowings aloittaa suoran lennot Düsseldorfista vuoden 2025 alussa.

Liikenteen vihreä siirtymä etenee Kainuussa, mutta muuta maata hitaammin. Liikennekäytössä olevien vähäpäästöisten ajoneuvojen (kaikki ajoneuvot) osuus on vain 1,5 prosenttia (koko maassa 4,8 %). Henkilöautojen kohdalla kehitys ollut nopeampaa. Liikennekäytössä olevien vähäpäästöisten henkilöautojen osuus on Kainuussa 3,2 prosenttia (koko maassa 8,7 %). Uusien autojen kohdalla tilanne on toinen. Yli 46 % henkilöautojen ensirekisteröinneistä oli vähäpäästöisiä Kainuussa vuonna 2023 (**kuva 21.**) Sähköautojen osuus kasvaa nopeasti.

Biokaasuasemia ei ole vielä yhtään Kainuussa, kuten ei myöskään Itä- eikä Ylä-Lapissa, mutta Kajaaniin suunnitellaan ensimmäistä nestemäisen ja kaasumaisen polttoaineen jakelupistettä.

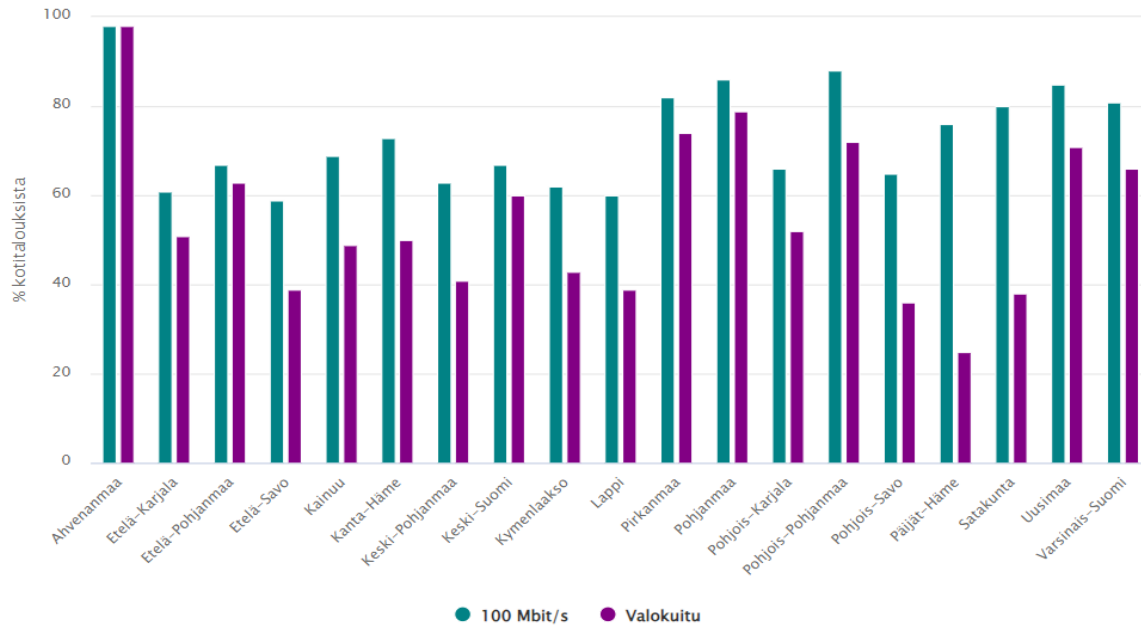

Kuva 21. Eri käyttövoimien osuudet henkilöautojen ensirekisteröinneissä Kainuussa vuosina 2015-2023.

Tietoliikenteellinen saavutettavuus on alueella parantunut, mutta ei ole vielä riittävällä tasolla. Tietoliikenteellinen saavutettavuus runkoverkkojen osalta maakuntaan on hyvä, mutta lisäkapasiteetti ja uudet yhteydet ovat edellytys dataintensiivisen teollisuuden kehitykselle. Laajakaistan saatavuus maakunnan sisällä on alhaisempi kuin koko maassa keskimäärin ja kuntien välinen vaihtelu on suurta.

Vuoden 2023 lopulla 100 Mbit/s -yhteyksien saatavuus oli 69 prosentilla kotitalouksista (koko maa 78 %). Valokuitu oli saatavilla 49 prosentilla Kainuun kotitalouksista (koko maa 61 %). (**kuva 22.**)

Kiinteän verkon nopeiden laajakajaistayhteyksien saatavuus maakunnittain download-nopeuden mukaan 2023

Kuva 22. Kiinteän verkon 100 Mbit/s -yhteyden saatavuus maakunnittain vuonna 2023.

Laajakaistasaatavuuden tilanne Kainuussakin kohenee vähitellen. Viimeisimmän lainsäädännön ja laajakaistarakentamisen ohjelman kautta kanavoitua RRF-tukea ei Kainuussa sen epäedullisten kuntaosuuksien vuoksi pystytty hyödyntämään. Valokuituverkkoa on rakennettu sen sijaan maaseuturahaston tuen turvin erityisesti Kajaanin ja Kuhmon haja-asutusalueilla. Kaupallisesta rakentamisesta on vastannut alueellinen teleoperaattori erityisesti Kajaanin, Suomussalmen, Kuhmon, Sotkamon taajama-alueilla (**taulukko 6**).

Taulukko 6. Kiinteän laajakaistan saatavuuden kehitys Kainuun kunnissa 2022-2023.

Kiinteän verkon laajakaistasaatavuus						
Prosenttia kotitalouksista vuoden 2022 lopussa sekä 9/2023						
Kunta	Download 100 Mbit/s (2022)	Download 100 Mbit/s (9/2023)	Download 1000 Mbit/s (*) (2022)	Download 1000 Mbit/s (*) (9/2023)	Valo- kuitua (2022)	Valo- kuitua (9/2023)
Hyrnsalmi	33 %	33 %	33 %	33 %		
Kajaani	87 %	93 %	36 %	56 %		
Kuhmo	30 %	30 %	27 %	27 %		
Paltamo	17 %	28 %	17 %	28 %		
Puolanka	9 %	9 %	9 %	9 %		
Ristijärvi	27 %	27 %	27 %	27 %		
Sotkamo	42 %	61 %	34 %	53 %		
Suomussalmi	53 %	64 %	53 %	64 %		
Kainuu	62 %	69 %	35 %	49 %	35 %	49 %
Suomi	73 %	78 %	65 %	71 %	52 %	61 %
*) verkossa palveluna tarjolla						
Punaisella merkitty kunnat, joissa valokuiturakentamista 2022-2023, jatkuu 2024						

Traficomien mukaan syyskuussa 2023 4G verkon 30 Mbit/s matkaviestinverkon kotitalouksissa saatavuus oli 95 prosenttia Kainuun kotitalouksista ja nopeamman 100 megan yhteyden saatavuus 85 prosenttia. Yhteyksien saatavuudessa on huomattavasti kunnakohtaisia

eroja (**taulukko 7**). Vastaavasti 5G verkon 100 Mbit/s saatavuus oli 66 prosenttia ja nopeamman 300 Mbit/s yhteyden saatavuus 55 % kotitalouksista. 5G –verkkoyhteyksiä on Kainuussa saatavilla pääasiassa isoimmissa taajamissa. Uutena huolena maaseutualueilla on noussut 3G-verkon alasajo. Teleoperaattorit ovat aloittaneet toimet 3G verkon sulkemiseksi. Alasajo tapahtuu vuoden 2024 kuluessa. Raja-alueilla tämä voi olla myös turvallisuuskysymys. Uusi kansallinen laajakaistarakentamisen ohjelma tulisi tarpeeseen.

Taulukko 7. Matkaviestinverkon saatavuus Kainuussa vuoden 2023 lopulla.

Prosenttia kotitalouksista 30.9.2023				
Kainuun kunnat	4G 30 Mbit/s (DL)	4G 100 Mbit/s (DL)	5G 100 Mbit/s (DL)	5G 300 Mbit/s (DL)
Hyrynsalmi	84 %	69 %	3 %	2 %
Kajaani	100 %	95 %	87 %	71 %
Kuhmo	90 %	75 %	72 %	67 %
Paltamo	94 %	72 %	69 %	51 %
Puolanka	91 %	70 %		
Ristijärvi	86 %	59 %		
Sotkamo	94 %	74 %	72 %	60 %
Suomussalmi	88 %	75 %		
Kainuu	95 %	85 %	66 %	55 %

Teollisuuden kestävä kasvun edellyttämien **infrastruktuurihankkeiden toteutuminen** on yhtenä mittarina. Seurantajakson aikana infran taso ei ole parantunut. Muun muassa datakeskusekosysteemin uudet investoinnit edellyttävät, että energiainfrastruktuuri on kunnossa. Tarve on 400 MW sähkölinjan rakentamiselle, jonka suunnittelu tulisi käynnistää välittömästi. Fingrid on luvannut lisäinvestointia vasta 2029, mutta tämä on aivan liian myöhään. Sähköverkko ei saa muodostua investointien esteeksi.

Monipaikkaisuuden toteutumista ei ole pystytty seuraamaan suunnitellulla tavalla puuttuvan datan vuoksi. Useat kunnat tarjoavat etätyöskentelytiloja, verkkoyhteydet paranevat jatkuvasti ja kehittyvä matkailuympäristö tuo hyvää vetovoimaa etätyöläisille.

Johtopäätökset

Kehittämispäätöksiä edelleen vaativat kohteet seurannan ja tilastojen mukaan ovat

- Kasvuhaluiset vientiin tähtäävät yritykset
- TKI-päätökset
- KV matkailu
- Kotimaan muuttovetoisuus & KV väestön pitovoima
- Nuoret naiset
- Hyvinvointi, työssäjaksaminen
- Osaava työvoima (väestökehitys, koulutus, rekrytointiongelmät)
- Saavutettavuus
- Infra
- Investointien varmistaminen

Lähdeluettelo

Itä-Suomen energiatilasto 2022.

https://kainuunliitto.fi/assets/uploads/2024/04/Ita-Suomen-energiatilasto-2022-Final_-29112023.pdf

OP-ryhmä. Maakuntien talousnäkymät ja ennusteet, toukokuu 2024. 29.5.2024

<https://www.op.fi/documents/20556/64967/Maakuntaennuste+toukokuu+2024/ee56816f-79aa-3085-787d-13da0261899e>

Suomen virallinen tilasto (SVT): Työ- ja elinkeinoministeriö, Työnvälitystilasto. 2024:4, Kainuun Työllisyyskatsaus, huhtikuu 2024. Kajaani: Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (28.5.2024). <http://www.temtyollisyyskatsaus.fi/Kainuu.aspx>

